

ЕКСПЕРТНІ ВИСНОВКИ

акредитаційної експертизи підготовки бакалавра напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» (081 Право) у Сумському державному університеті

Згідно з Положенням про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України № 978 від 09.08.2001 року, Державними вимогами до акредитації напряму підготовки, спеціальності ВНЗ (Наказ МОНУ від 13.06.2012 р. № 689), Ліцезійними умовами надання освітніх послуг у сфері вищої освіти, затвердженими Постановою КМУ № 1187 від 30.12.2015 р., та відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 135-А від «05» 02 2018 р. «Про проведення акредитаційної експертизи» експертна комісія у складі:

Голова комісії:

Курило Володимир Іванович - доктор юридичних наук, професор завідувач кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України;

член комісії:

Калаянов Дмитро Петрович - доктор юридичних наук, професор завідувач кафедри державно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ

розглянула подану Сумським державним університетом (СумДУ) акредитаційну справу та провела безпосередньо в навчальному закладі у період з 20 лютого по 02 березня 2018 року експертне оцінювання відповідності освітньої діяльності закладу вищої освіти державним вимогам щодо акредитації напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» за ступенем бакалавр.

У ході перевірки експертна комісія ознайомила з організацією навчального процесу, його методичним забезпеченням, оцінила рівень знань студентів, проаналізувала науково-педагогічний потенціал, організацію наукових досліджень, вивчила стан навчально-матеріальної бази університету.

У процесі аналізу:

- залучені і вивчені матеріали самоаналізу напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» підготовлені випусковою кафедрою адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки;

- перевірені документи навчального закладу та випускової кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки, що підтверджують загальні відомості про університет;

- здійснений аналіз ККР з дисциплін гуманітарної і соціально-економічної підготовки (Іноземна мова, Філософія, Історія української культури) та дисциплін професійної підготовки (Цивільне право,

Голова експертної комісії

Кримінальне право, Адміністративне право) проведених випусковою кафедрою у процесі самоаналізу;

- проведено аналіз захисту курсових робіт студентами;
- проаналізовано стан навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, організації навчальної, методичної, виховної та профорієнтаційної роботи;
- проведено аналіз фактичного стану навчальних приміщень, кабінетів;
- проведено наради та співбесіди з викладачами, працівниками та студентами Сумського державного університету.

На підставі вивчення навчально-методичного, матеріально-технічного, кадрового забезпечення та визначення рівня підготовки бакалаврів з напрямку підготовки 6.030401 «Правознавство» експертна комісія дійшла такого висновку:

1. Загальна характеристика ЗВО і спеціальності

Повна назва і адреса навчального закладу – Сумський державний університет Міністерства освіти і науки України; м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2, тел. (0542) 640-499, факс (0542) 334-058.

Університет функціонує на підставі:

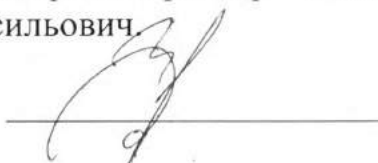
- 1) Постанови Кабінету Міністрів України від 13 серпня 1993 р. № 646 про створення СумДУ на базі Сумського фізико-технологічного інституту;
- 2) Статуту Сумського державного університету, прийнятого загальними зборами трудового колективу, затвердженого Міністерством освіти і науки України 16.06.2015 р.;
- 3) Свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи А00 № 111909 від 13.02.1998 р.;
- 4) Виписки з Єдиного Державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (ЄДРЮФОП) від 14.07.2015 р. за № 20872614;
- 5) Довідки про внесення навчального закладу до Державного реєстру вищих навчальних закладів України від 21.08.2012 р. № 19-Д-189.

Сумський державний університет провадить освітню діяльність з підготовки здобувачів вищої освіти на підставі та у відповідності до Відомостей щодо здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти, розмічених на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України.

Університет веде історію з 1948 року в якості відокремленого структурного підрозділу інших ЗВО, у тому числі як філії Харківського політехнічного інституту, на базі якої у 1990 році створено Сумський фізико-технологічний інститут, який у 1993 році був реорганізований у Сумський державний університет.

Очолює Сумський державний університет ректор – кандидат технічних наук, професор Васильєв Анатолій Васильович.

Голова експертної комісії

СумДУ на сьогодні є одним з лідерів серед ЗВО України за показниками участі у національних та міжнародних рейтингах:

- університет щорічно отримує високі оцінки у освітніх ранжуваннях порталу osvita.ua (за підсумками 2016/2017 навчального року – лідер освіти північного регіону, 7 місце серед усіх вітчизняних ЗВО, 4 місце серед класичних університетів);

- за даними порталу «Слово і діло» СумДУ у 2016 році увійшов до трійки лідерів серед ЗВО, розташованих у містах не мільйонниках, а також посів 8 місце серед усіх вишів України;

- у ранжуваннях видання «Гроші» СумДУ традиційно входить до Топ-20 університетів України за репутацією випускників інженерно-технічних та юридичних спеціальностей серед роботодавців;

- у дослідженні видання «Фокус» у 2017 році СумДУ увійшов до Топ-35 закладів освіти з найвищою репутацією серед ключових роботодавців України;

- рейтингом «Топ 200 Україна» у 2017 році СумДУ визначено на 4 позиції серед класичних університетів (11 позиція серед усіх ЗВО України та 3 позиція за показниками міжнародного визнання);

- у ранжуванні DOU СумДУ традиційно входить до п'ятірки кращих вишів України з ІТ-освітою;

- у рейтингу Webometrics СумДУ станом на липень 2017 року посідає 3-тю позицію серед ЗВО України та має високі позиції у тематичних ранжуваннях, зокрема репозитарій посідає 319 місце у світовому рейтингу Ranking Web of Repositories (1 національна позиція);

- у 2017 році за версією UniRank University Ranking СумДУ займає 2 позицію серед ЗВО України за популярністю у мережі інтернет;

- за даними Бібліометрики української науки СумДУ традиційно є одним з лідерів серед закладів вищої освіти та наукових установ України у Google Scholar (у травні 2017 року – 6 позиція серед ЗВО України за індексом Гірша (h індекс університету становив 69), а також за публікаційною активністю у Scopus (за підсумками 2016 року – 6 позиція за кількістю публікацій та 5 позиція за активністю їх цитувань);

- за даними Nature Index СумДУ традиційно входить до 20 кращих академічних закладів України за публікаційною активністю у провідних виданнях світу з природничих наук (15 позиція у ранжуванні 2017 року);

- у дослідженні видавничої служби «УРАН» станом на квітень 2017 року СумДУ визначено на 8 позиції серед класичних університетів (на 13 позиції серед усіх закладів вищої освіти) України за індексом Гірша у Scopus (h-індекс університету становив 31);

- у рейтингу SCImago Institutions Rankings за кількістю, якістю та інтенсивністю цитування публікацій у Scopus, а також за даними бази міжнародних патентів Patstat СумДУ займає стабільно високі позиції (8 національна позиція та Топ-200 серед університетів Центральної та Східної Європи у ранжуванні 2017 року);

Голова експертної комісії

- за показниками публікаційної активності у Web of Science СумДУ у 2016/2017 навчальному році увійшов до науково-метричного рейтингу University Ranking by Academic Performance (7 національна позиція);

- СумДУ щорічно знаходиться серед лідерів у всесвітньому екологічному рейтингу університетів UI GreenMetric (65 світова та 1 національна позиція за підсумками 2016 року);

- у ранжуванні Round University Ranking СумДУ традиційно знаходиться серед університетів-лідерів України (671 світова позиція та 4 національна позиція у інституційному ранжуванні 2017 року), а також отримує високі відзнаки у тематичних рейтингах (за підсумками 2016 року – 692 світова позиція у репутаційному рейтингу та 534 – за продуктивністю досліджень) та галузевих ранжуваннях (за підсумками 2015/2016 навчального року – 534 світова позиція у галузі наук про життя, 416 – у галузі медицини, 545 – у галузі природничих наук, 571 – у галузі соціально-економічних наук та 533 – у галузі технічних наук);

- університет щорічно отримує високі оцінки у інституційних та тематичних рейтингах U Multirank (серед закладів вищої освіти України СумДУ має найбільшу кількість рейтингових індикаторів, значення яких віднесені до групи «А», а більшість показників діяльності перевищує середньосвітові значення);

- СумДУ традиційно знаходиться серед лідерів регіонального рейтингу країн Європи, що розвиваються та країн Центральної Азії QS EECA (6 національна позиція за підсумками 2017/2018 навчального року);

- університет четвертий рік поспіль входить до світового рейтингу QS (у ранжуванні QS-2018 – 5 національна позиція, категорія 801+ у загальному ранжуванні, Топ-150 молодих університетів світу та Топ 350 кращих університетів Європи);

- університет з 2015 року входить до каталогу університетів світу, показники діяльності яких обраховуються рейтингом Times Higher Education (у групі 1000+);

- у 2016 році СумДУ вперше пройшов аудит відповідності критеріям дослідницьких університетів, за результатами якого університет включено до відповідного каталогу Шанхайського рейтингу університетів світу Academic Ranking of World Universities у категорії 500+.

За кількістю призових місць у Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт СумДУ щорічно займає лідируючі позиції (у 2017 році – 107 призових місць, що є найвищим показником серед ЗВО України).

За кількістю призових місць на Всеукраїнських олімпіадах з навчальних дисциплін та спеціальностей, СумДУ стабільно знаходиться у п'ятірці лідерів (у 2017 році – 41 призове місце, 3 4 позиція серед ЗВО України).

У 2017 році університет є лідером за кількістю проектів-переможців Всеукраїнського конкурсу наукових робіт молодих вчених (фінансування отримали 16 проектів СумДУ).

Голова експертної комісії

Здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за 51 спеціальністю Переліку 2015 року, за якими навчається близько 12 тис. осіб, з яких близько 1,3 тис. іноземних студентів з 49 країн світу. В університеті передбачена можливість безперервного англomовного навчання.

На базі кафедри військової підготовки СумДУ здійснюється навчання за програмою підготовки офіцерів запасу для студентів ЗВО Сумської області та інших регіонів України.

Згідно з концепцією освіти протягом життя діє система післядипломної освіти та короткотермінових форм тематичного вдосконалення (щорічно таку підготовку проходять близько 4 тис. слухачів).

Діє аспірантура за 21 спеціальністю 15 галузей знань Переліку 2015 року. Працюють спеціалізовані ради з захисту дисертацій. Загальна чисельність аспірантів, докторантів та здобувачів наукового ступеня у СумДУ становить 307 осіб. Здійснюється подвійне керівництво аспірантами зарубіжними вченими та науковцями СумДУ. Протягом 2016 року співробітниками університету захищено 13 докторських та 67 кандидатських дисертацій.

Безпосередньо в базовому ЗВО освітньо-науковий процес забезпечують 841 штатних науково-педагогічних працівника (з яких 87 % мають вчені звання та наукові ступені – 117 докторів наук, професорів та 617 кандидатів наук, доцентів). Серед штатних співробітників університету 1 особа є член-кореспондентом НАН України, 14 – мають державні почесні звання, 183 представника академічного складу університету мають 5 та більше публікацій, які обліковуються базами Scopus та Web of Science Core Collection.

До навчально-наукового процесу залучаються провідні фахівці реального сектору економіки (в т.ч. з науковими ступенями та званнями), що дозволяє врахувати в підготовці фахівців вимоги замовників кадрів.

Навчальний процес у базовому ЗВО забезпечують 56 кафедр, з них випусковими є 41 кафедра.

Згідно з наказом ректора про закріплення спеціальностей, випусковою кафедрою напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» визначена кафедра адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Навчально-наукового інституту права.

Висновок

Представлена на акредитаційну експертизу правова, навчальна та методична документація є достовірною, повною за обсягом та відповідає діючим акредитаційним вимогам Міністерства освіти і науки України.

Голова експертної комісії

---

2. Формування контингенту студентів

В університеті підготовка здобувачів вищої освіти за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» здійснюється відповідно до Відомостей щодо здійснення освітньої діяльності у сфері вищої освіти, розміщених на офіційному сайті Міністерства освіти і науки України (ліцензований обсяг бакалаврів: 190 осіб денної та 145 осіб заочної форм навчання). Напрямок підготовки 6.030401 «Правознавство» акредитована за II рівнем (сертифікат про акредитацію серії НД-II № 1974854 від 18.05.2015 р., дійсний до 01.07.2018 року).

Формування контингенту студентів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» ступеня бакалавр здійснюється відповідно до «Правил прийому до Сумського державного університету», розроблених на підставі «Умов прийому до вищих навчальних закладів України», затверджених МОНУ відповідно до ліцензованого обсягу підготовки здобувачів.

Для реалізації профорієнтаційної роботи в університеті діє мережа підготовчих курсів та профільних класів з підготовкою за інтегрованими навчальними планами, працює підготовче відділення для іноземних громадян, учнівська молодь залучається до наукової, спортивної та культурно-масової роботи в університеті.

Кафедра адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки постійно проводить моніторинг потреби у спеціалістах вказаного профілю на підприємствах, установах і організаціях м. Суми та Північно-східного регіону країни. Профорієнтаційна роз'яснювальна робота, що проводиться серед учнів навчальних закладів, дає можливість орієнтувати до вступу в університет добре підготовлених випускників закладів загальної середньої освіти. Профорієнтаційна робота проводиться під час районних, обласних олімпіад, зустрічей з учнями старших класів шкіл та коледжів, масових та тематичних заходів, таких як День науки і техніки, оглядів технічної творчості тощо.

У рамках проведення профорієнтаційної роботи Навчально-науковий інститут права тісно співпрацює з Департаментом освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, інформаційно-методичним центром управління освіти і науки Сумської міської ради, Головним управлінням юстиції в Сумській області, Сумським обласним військовим комісаріатом.

Усі загальноосвітні навчальні заклади та вищі навчальні заклади I-II рівнів акредитації м. Суми та Сумської області закріплені за викладачами, з якими вони тісно співпрацюють та проводять різноманітні заходи навчального, наукового, інтелектуального та іншого характеру.

Науково-педагогічні працівники проводять профорієнтаційні бесіди з випускниками шкіл, їх батьками, районними відділами освіти, особами, які перебувають на обліку в місцевих центрах зайнятості, щодо переваг вступу на навчання до Навчально-наукового інституту права Сумського державного

Голова експертної комісії

університету. У ході цих зустрічей надається повна інформація про навчальний заклад та умови вступу до нього.

З метою поширення інформації про Навчально-науковий інститут права Сумського державного університету у рамках програми «Правовий всеобуч» кращі студенти проводять зустрічі з учнями старших класів міста Суми та Сумської області. Вони з власного досвіду розповідають про особливості навчання в навчальному закладі, про організацію дозвілля, роботу студентського самоврядування, наукових гуртків, студентського клубу та спортивно-масову роботу. З метою покращення правосвідомості учнів шкіл студенти проводять для них заняття з найбільш цікавих та актуальних питань правової науки.

На початку навчального року проводиться анкетування студентів I курсу з метою виявлення факторів, що вплинули на їх вибір вищого навчального закладу.

Традиційно у жовтні місяці проводиться день відкритих дверей Навчально-наукового інституту права, у квітні – університету, коли абітурієнти мають змогу докладно ознайомитися зі змістом підготовки за спеціальністю та умовами навчання.

Профорієнтаційна робота в школах дозволила підняти якісний рівень абітурієнтів, що вступають для навчання до Навчально-наукового інституту права на госпрозрахункових засадах.

Керівництвом Сумського державного університету постійно вживаються заходи щодо поліпшення умов навчання: збільшується кількість навчальних корпусів, закупається сучасна комп'ютерна техніка, створюються спеціалізовані навчальні аудиторії, оновлюється бібліотечний фонд тощо.

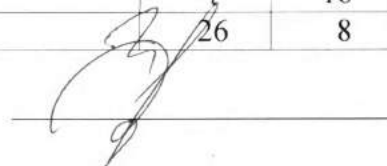
Підготовка студентів здійснюється за рахунок коштів державного бюджету та за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб. Ефективна профорієнтаційна робота гарантує формування якісного складу студентів. Набутий роками досить високий авторитет університету в регіоні, збалансована плата за навчання (для студентів-контрактників) забезпечують достатню кількість абітурієнтів.

Якісні і кількісні показники прийому студентів напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» ступеню «бакалавр» наведені у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Показники формування контингенту студентів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» ступеня «бакалавр» у Сумському державному університеті

№ з/п	Показник	Роки			
		2014	2015	2016*	2017*
1	Ліцензований обсяг підготовки	120/95	120/95	190/145	190/195
2	Прийнято на навчання, всього (осіб):	109	62	–	–
	– денна форма	83	54	–	–
	в т.ч. за держзамовленням:	7	16		
	– заочна форма	26	8	–	–

Голова експертної комісії

	в т.ч. за держзамовленням	0	1		
	– нагороджених медалями, або тих, що отримали диплом з відзнакою				
	– таких, які пройшли довгострокову підготовку і профорієнтацію				
	– зарахованих на пільгових умовах, з якими укладені договори на підготовку	-	-		
3	Подано заяв на одне місце за формами навчання:				
	– денна форма	2,85	2,8		
	– заочна форма	0,28	0,28		
4	Конкурс абітурієнтів на місця державного замовлення:				
	– денна форма	8	7,5		
	– заочна форма	7	6,6		
5	Кількість випускників ЗВО, прийнятих на скорочений термін навчання на:				
	– денну форму	13	11		
	– заочну форму	30	25		

* - прийом здобувачів вищої освіти відбувався за новим Переліком 2015 р. за спеціальністю «Право»

Прийом здобувачів вищої освіти за ступенем «бакалавр» у 2016 та 2017 роках відбувався за новим Переліком 2015 р. зі спеціальності 081Право.

Аналіз динаміки змін контингенту студентів свідчить, що формування контингенту здійснювалось у повній відповідності з ліцензованим обсягом.

Висновок

Результати аналізу поданих матеріалів з організаційних, методичних та рекламних заходів вказують, що у СумДУ організація прийому та формування контингенту студентів проводиться в повній відповідності до чинного законодавства.

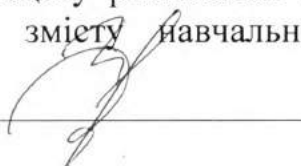
3. Зміст підготовки фахівців

Організація освітнього процесу в Сумському державному університеті здійснюється відповідно до вимог нормативних та інструктивних документів Міністерства освіти і науки України.

Університет діє за концепцією освітньої діяльності «Концептуальні засади діяльності та стратегія розвитку Сумського державного університету на 2010-2020 роки», яка розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Програми «Освіта – XXI століття» та регіональних особливостей. Концепція відображає мету, завдання та принципи діяльності університету, шляхи досягнення поставлених цілей, перспективи розвитку.

Концептуальні засади освітнього процесу реалізовані в навчальному плані бакалавра стосовно переліку та змісту навчальних дисциплін,

Голова експертної комісії

розподілу навчального часу у кредитах ЄКТС, форм проведення навчальних занять та їх обсягу.

Навчальний план підготовки бакалавра за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» (термін навчання – 3 роки 10 місяців) затверджений в установленому порядку та відповідає за сукупністю вимог змісту та ступеню підготовки.

На основі навчального плану розробляються робочі навчальні плани, які щорічно переглядаються, уточнюються та затверджуються.

Значна увага приділяється індивідуалізації змісту навчання та форм організації освітньої діяльності. Практична спрямованість навчання сприяє формуванню у студентів компетенцій, які передбачені освітньою програмою та орієнтовані на майбутню професійну діяльність випускника.

Документом, що регламентує зміст дисципліни, вимоги до знань і умінь, структурні взаємозв'язки з іншими дисциплінами, атестаційні заходи, розподіл часу на всі види занять і самостійної роботи студента, використання студентом літературних джерел та методичних розробок викладачів, є робоча програма дисципліни. Робочі програми дисциплін навчального плану підготовки бакалавра щорічно переглядаються, корегуються, схвалюються в установленому порядку на засіданнях кафедр, затверджуються директором інституту.

Рівень організації освітнього процесу на кафедрі адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки перебуває на належному рівні. Графік освітнього процесу на навчальний рік та розклад занять на семестр складаються та виконуються.

Навчальним планом підготовки бакалаврів передбачені такі види практик: навчальна та виробнича. Аналіз методичного забезпечення, звітів студентів, а також наявних баз практик свідчить про достатньо високий рівень наукового керівництва, ефективність виробничої практики при формуванні у студентів професійних практичних знань та навичок.

Державна атестація на присвоєння кваліфікації здійснюється у формі комплексного державного екзамену

Висновок

Зміст підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» відповідає нормативним документам Міністерства освіти і науки України.

4.Організаційне, навчально-методичне та інформаційне забезпечення освітнього процесу.

Освітній процес для осіб, що навчаються за програмою ступеня бакалавр організовується відповідно до нормативних документів, які

Голова експертної комісії

затвержені в установленому порядку на Вченій раді Сумського державного університету.

Рівень організації освітнього процесу на кафедрі є високим. Виконання навчальних доручень проводиться у відповідності до індивідуальних планів викладачів, які затверджуються на засіданні кафедри. Виконання індивідуальних планів викладачами періодично розглядається на засіданнях кафедри та контролюється відповідними структурними підрозділами університету (в кінці кожного семестру та навчального року).

Експертна комісія встановила наявність робочого навчального плану, графіку навчального процесу, розкладу занять, розроблених робочих програм, які містять мету і завдання курсу, перелік знань і умінь, тематичний план, зміст курсу з темами, теми практичних, семінарських занять, регламент самостійної роботи студентів, перелік контрольних запитань, критерії оцінювання, перелік рекомендованої літератури, які оформлені та затвержені згідно з встановленими вимогами.

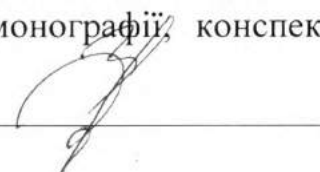
Експертна комісія перевірила, що всі нормативні навчальні дисципліни забезпечені завданнями для проведення комплексних контрольних робіт. Організована тісна взаємодія випускової кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки з кафедрами, які забезпечують викладання дисциплін з циклів гуманітарної і соціально-економічної підготовки та професійної підготовки студентів. Кафедрою передбачений механізм оновлення змісту програм відповідно до змін законодавчої бази, науково-технічних досягнень, змін потреб у підготовці фахівців та пріоритетів у їх використанні. При цьому обов'язковими вимогами залишаються поєднання глибокої фахової підготовки з індивідуалізацією навчання та його практичною спрямованістю.

На кафедрах, що здійснюють навчання студентів застосовуються сучасні технології навчання, такі як кредитно-модульна система організації навчального процесу, модульно-рейтингова система оцінювання знань, умінь та навичок студентів з навчальних дисциплін, тестовий контроль знань, ділові ігри. За всіма формами підготовки активно впроваджуються технології електронного навчання.

Форма контролю визначається навчальним планом. Для студентів денної форми навчання застосовується 100-бальна ECTS-шкала оцінювання знань і умінь за всіма видами навчальної діяльності по етапах звітності (модульних циклах, семестрах). Розподіл рейтингових балів здійснюється кафедрою викладання дисциплін відповідно до змісту дисципліни та вагомості складових навчальної діяльності, що зазначається у регламентах оцінювання знань і умінь студентів, які додаються до робочих програм навчальних дисциплін.

Експертна комісія пересвідчилася, що забезпечення освітнього процесу навчально-методичною літературою відповідає сучасним вимогам. Значну частину навчально-методичної літератури складають навчальні посібники та підручники з грифом МОН України, монографії, конспекти лекцій, які

Голова експертної комісії

розроблені викладачами кафедри. Так, за останні п'ять років викладачами випускової кафедри видано 11 монографій, а саме:

2013 рік

- Резнік О.М. Проблеми удосконалення законодавства та практики протидії податковим злочинам: монографія / О.М. Резнік. – Ірпінь: Національний університет ДПС України. - 2013. - 200 с.

2015 рік

- Куліш А.М. Діяльність податкової міліції: правові та організаційні засади: монографія / А.М. Куліш, Д.Г. Мулявка, О.М. Резнік. - Суми: СумДУ, 2015. - 140 с.

2016 рік

- Бурбика М.М. Діяльність Державної судової адміністрації: правові та організаційні засади: монографія / М.М. Бурбика, В.О. Кібець, О.М. Резнік. - Суми: СумДУ, 2016. - 143 с.

- Бурбика М.М. Адміністративно-юрисдикційна діяльність суду у справах про порушення митних правил : монографія / М.М. Бурбика, О.М. Резнік, О.І. Чернобай. - Суми: СумДУ, 2016. - 149 с.

- Rieznik O. M. Registration of the rights to the land plots in Ukraine and Germany: monograph / O. M. Rieznik, M.M. Burbyka, D. D. Ivanenko. – GlobeEdit, 2016 – 136 p.

- Гаруст Ю.В. Організаційно-правові засади діяльності суб'єктів фінансової системи України при здійсненні податкового контролю: монографія / Ю.В. Гаруст, О.М. Резнік. - Суми: СумДУ, 2016. - 135 с.

- Резнік О.М. Фінансова система України очима молодих науковців: монографія / О.М. Резнік, А.М. Ключко, Т.А. Кобзева. - Суми: Сумський державний університет, 2016. – 139 с.

2017 рік

- Кисельова О.І. Співвідношення міжнародного, державного, колективно-договірного та індивідуально-договірного регулювання трудових відносин: монографія / О.І. Кисельова. – Х.: Золота миля, 2017. - 436 с.

- Кобзева Т.А. Адміністративно-правове забезпечення управління фінансовою системою України: монографія / Т.А. Кобзева. - Суми : СумДУ, 2017.

- Rieznik O. Activity of National Police of Ukraine in providing financial safety: monograph / O. Rieznik, T. Kobzeva, B. Batrachenko. - GlobeEdit ist ein Imprint der / is a trademark of OmniScriptum GmbH & Co. KG Bahnhofstraße 28, 66111 Saarbrücken, Deutschland / Germany– 2017. – 135 p.

- Іваненко Д.Д. Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері державної реєстрації прав на земельні ділянки в Україні та Німеччині: порівняльно-правовий аспект: монографія / Д.Д. Іваненко, А.Г. Мартин. - Суми : Коллаж, 2017. – 237 с.

та понад 50 методичних рекомендацій, зокрема з них :

2015 рік

- Солонар А.В. Методичні вказівки до самостійної роботи із дисципліни «Цивільний процес» / А.В. Солонар. - Суми : СумДУ, 2015. – 76 с.

- Резнік О.М. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт із дисципліни «Податкове право» / О.М. Резнік. - Суми : СумДУ, 2015. – 14 с.

- Резнік О.М. Методичні вказівки до написання курсової роботи з дисципліни «Захист прав суб'єктів господарської діяльності» / О.М. Резнік. - Суми : СумДУ, 2015. – 35 с.

- Логвиненко М.І. Методичні вказівки до проведення практичних занять, самостійної роботи з дисципліни «Правознавство» / М.І. Логвиненко, К.М. Олійник, А.Р. Решетнік. - Суми, СумДУ, 2015. – 62 с.

- Логвиненко М.І. Методичні вказівки до проведення практичних занять та самостійної роботи, виконання курсових робіт із дисципліни «Організація і управління майновою та особистою безпекою підприємця» / М.І. Логвиненко, А.Р. Решетнік. - Суми, СумДУ, 2015. – 37 с.

- Колеснікова М.В. Методичні вказівки з виконання, оформлення і захисту курсових робіт із дисципліни «Інформаційне право» / М.В. Колеснікова. - Суми : СумДУ, 2015. – 50 с.

- Солонар А.В. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни «Банківське право» / А.В. Солонар. - Суми : СумДУ, 2015. – 20 с.

- Кисельова О.І. Методичні вказівки до написання курсових робіт із дисципліни «Трудове право» / О.І. Кисельова. - Суми : СумДУ, 2015. – 98 с.

2016 рік

- Солонар А.В. Методичні вказівки до виконання курсових робіт із дисципліни «Цивільний процес» / А.В. Солонар. - Суми: СумДУ, 2016. – 24 с.

- Резнік О.М. Методичні вказівки до проведення практичних та самостійної роботи із дисципліни «Захист прав суб'єктів господарської діяльності» / О.М. Резнік. - Суми: СумДУ, 2016. – 29 с.

- Бурбика М.М. Методичні вказівки до виконання курсових робіт із дисципліни «Організація судових та правоохоронних органів» / М.М. Бурбика, О.М. Міщенко, М.С. Уткіна. - Суми: СумДУ, 2016. – 46 с.

- Колеснікова М.В. Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи з курсу «Адміністративний процес» / М.В. Колеснікова. - Суми: СумДУ, 2016. – 85 с.

2017 рік

- Кисельова О.І. Методичні вказівки до проведення практичних (семінарських) занять із дисципліни «Трудове право України» / О.І. Кисельова. - Суми : СумДУ, 2017. – 101 с.

Голова експертної комісії

- Іваненко Д.Д. Методичні вказівки до виконання курсових робіт із дисципліни «Право інтелектуальної власності» / Д.Д. Іваненко. - Суми : СумДУ, 2017. – 52 с.

- Іваненко Д.Д. Методичні вказівки до проведення практичних занять із дисципліни «Набуття прав інтелектуальної власності» / Д.Д. Іваненко. - Суми : СумДУ, 2017. – 33 с.

- Шлапко Т.В. Методичні вказівки щодо написання курсових робіт з дисципліни «Трудове право» / Т.В. Шлапко. - Суми : СумДУ, 2017.

Випущено 34 підручників та навчальних посібників, зокрема з них :

- Бурбика М.М. Адміністративне право України: навчальний посібник / М. М. Бурбика, А.В. Солонар, К.Д. Янішевська. – Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2015. – 358с.

- Горевий В.І. Аграрне право України: практикум / В.І. Горевий, В.В. Пахомов, Т.М. Чурилова, О.В. Ільченко, О.М.Резнік, О.І. Кисельова. - Суми : СумДУ, 2015.

- Klochko A. M. Science of Law: Study Guide / A. M. Klochko, M. I. Logvunenko. – Sumy : Sumy State University, 2015.

- Резнік О.М. Податкове право України : навчальний посібник / О.М. Резнік, А.В. Солонар. - Суми : видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2015. – 124 с.

- Кисельова О.І. Трудове право України : навчальний посібник / О.І. Кисельова, Т.А. Кобзева. - Суми : Сумський державний університет, 2017. – 309 с.

- Куліш А.М. Адміністративне право України (у схемах) / А.М. Куліш, А.В. Солонар, К.Д. Янішевська. - Суми: Видавництво «Ярославна», 2017. – 220с.

- Резнік О.М. Законодавче забезпечення правоохоронної діяльності: навчальний посібник (до 100-річчя підготовки охоронців правопорядку у Харкові) / О.М. Резнік, Т.А. Кобзева, Н.С. Андрійченко.- Х.: Стильна типографія, 2017.–1164 с.

- Гаруст Ю.В. Злочини у сфері господарської діяльності : підручник / Ю.В. Гаруст, І.В. Скороход. - Суми: Видавництво «Ярославна», 2017. – 1056с.

Розроблено 21 дистанційний курс, зокрема:

- Солонар А.В. Дистанційний курс «Цивільний процес» (на російській мові) Розміщено на сайті Центру дистанційного навчання СумДУ.

- Резнік О.М. Дистанційний курс «Податкове право» (на російській мові) Розміщено на сайті Центру дистанційного навчання СумДУ.

- Солонар А.В. Дистанційний курс з дисципліни «Цивільний процес (інт.)» Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://dl.sumdu.edu.ua/drafts/1729/index.html?1446103205>.

- Солонар А.В. Дистанционный курс «Гражданский процесс (инт.)»
Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://dl.sumdu.edu.ua/drafts/1691/index.html?1443948022>.

- Солонар А.В. Дистанционный курс «Гражданский процесс (инт.)+КР»
Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://dl.sumdu.edu.ua/drafts/2224/index.html?1420707017>.

- Солонар А.В. Дистанційний курс «Цивільний процес (інт.)+КР»
Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://dl.sumdu.edu.ua/drafts/2158/index.html?1415368376>.

- Солонар А.В. Дистанційний курс «Захист прав споживачів»
Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://dl.sumdu.edu.ua/drafts/2088/index.html?1446106804>.

Функціонує банк електронних видань методичних розробок і підручників. **Рівень забезпеченості навчальною, навчально-методичною, довідковою літературою дисциплін навчального плану складає 100 %.**

Наявні навчальні видання спрямовані на підготовку фахівців, відповідно до потреб регіону у відповідних кадрах та базуються на сучасних освітніх досягненнях у відповідних галузях знань. Вони мають досить високий науковий і методичний рівень.

Значна увага в університеті приділяється інформатизації навчального процесу та запровадженню інформаційних технологій в управлінні навчальним закладом. Загальна кількість комп'ютерів у Сумському державному університеті становить 3525 одиниць (з них 3145 одиниць – з виходом до мережі Інтернет).

Належно забезпечений університет офісною технікою та периферійними пристроями. Безпосередньо на цей час за випусковою кафедрою закріплено 32 комп'ютерів з виходом до мережі Інтернет.

В університеті розвинена високотехнологічна бібліотечно-інформаційна система, яка містить більше 3 млн. примірників з 332 тис. найменувань як на паперових, так і на електронних носіях. Передплачується 193 назви періодичних видань. Загальні видатки на придбання бібліотечних фондів у 2017 році становили 0,2 млн. грн.

Читальні зали бібліотечного комплексу базового ЗВО мають загальну місткість 906 посадкових місць. Електронні ресурси бібліотеки доступні з будь-якого комп'ютеризованого робочого місця університету та в мережі Інтернет. Електронний репозитарій СумДУ є національним лідером та входить до Топ-350 світового рейтингу Ranking Web of Repositories (за останні 5 років - понад 13 млн. завантажень документів користувачами зі 140 країн світу).

У цілому в СумДУ відпрацьована система єдиного інформаційного простору університету, безперервної комп'ютерної підготовки студентів, підвищення кваліфікації викладачів та співробітників.

Експертна комісія ознайомила з пакетом документів стосовно стану виховної роботи в СумДУ (концепції про організацію виховної роботи в

університеті, плани виховної роботи, плани культурно-масових заходів на базі СумДУ). В університеті постійно діє інститут кураторів, який впроваджує в студентське середовище рекомендації Міністерства освіти і науки України щодо формування нового світогляду та активної життєвої позиції студентів – майбутніх спеціалістів та керівників промисловості.

Органи студентського самоврядування приймають безпосередню участь в управлінні університетом та діють на принципах добровільності, відкритості, колегіальності, виборності та підзвітності та рівності прав усіх здобувачів вищої освіти. При цьому проекти, які подавалися студентами, чітко демонструють їх пріоритети (проект «Студентський лелека», створення студентського радіо, студентського Інтернет-сайта, ретро-кінозалу та фестивалів документального кіно, проведення рок-фестивалів та тематичних дискотек, створення волонтерського загону та студентського театру моди тощо). Працюють студентські соціальна та психологічна служби, волонтерський рух, юридична клініка. Як результат, можна зазначити, що студенти та випускники СумДУ мають сьогодні не тільки досвід роботи в грантових проектах молодіжного спрямування, але є також організаторами та активними членами молодіжних громадських організацій, депутатами обласної та міської рад, активно працюють у Всеукраїнській студентській раді.

Висновок

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що організація освітнього процесу та його навчально-методичне забезпечення відповідають державним акредитаційним вимогам.

5. Кадрове забезпечення освітнього процесу

Кадровий потенціал Сумського державного університету дозволяє проводити підготовку здобувачів вищої освіти на достатньо високому рівні.

Безпосередньо в базовому ЗВО освітньо-науковий процес забезпечують 841 штатних науково-педагогічних працівників (з яких 87 % мають вчені звання та наукові ступені – 117 докторів наук, професорів та 617 кандидатів наук, доцентів). Серед штатного академічного складу університету 183 особи мають 5 та більше публікацій, які обліковуються базами Scopus та (або) Web of Science Core Collection.

Підготовку бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» доручено кафедрі адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Навчально-наукового інституту права.

Завідувач кафедри - доктор юридичних наук, доцент Гаруст Юрій Віталійович. Професорсько-викладацький склад кафедри становить 9 викладачів, з них 1 (11 %) – доктори наук, професори, 8 (89 %) – кандидати наук, доценти.

Голова експертної комісії

У підготовці бакалаврів задіяний професорсько-викладацький склад 12 кафедр СумДУ: кримінально-правових дисциплін та судочинства, цивільно-правових дисциплін та фінансового права, міжнародного, європейського та екологічного права, конституційного права, теорії та історії держави і права, філософії, психології, іноземних мов, прикладної екології, журналістики та філології, комп'ютерних наук та фізичного виховання. Частка науково-педагогічних працівників з науковими ступенями або вченими званнями, які забезпечують викладання лекційних годин з навчальних дисциплін за основним місцем роботи становить 100 %, а які мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора – 17%.

Склад кафедр і характеристика професорсько-викладацького складу, що здійснюють підготовку за напрямом підготовки 6.030401 Правознавство

№ з/п	Назва кафедри	Професорсько-викладацький склад, осіб, %	З них працюють						
			на постійній основі				сумісники		
			разом, осіб, %	у тому числі			разом, осіб, %	у тому числі	
				доктори наук, професори, осіб, %	канд. наук, доценти, осіб, %	без наукових ступенів і вчених звань, осіб, %		канд. наук, доценти, осіб, %	без наукових ступенів і вчених звань, осіб, %
1	Кафедра адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки (випускова)	10 100%	10 100%	2 20%	8 80%	-	-	-	-
2	Кафедра кримінально-правових дисциплін та судочинства	10 80%	10 80%	2 20%	6 60%	2 20%	-	-	-
3	Кафедра цивільно-правових дисциплін та фінансового права	8 88%	8 88%	1 12,5%	6 75%	1 12,5%	-	-	-
4	Кафедра міжнародного, європейського та екологічного права	7 86%	7 86%	-	6 86%	1 14%	-	-	-
5	Кафедра конституційного права, теорії та історії держави і права	11 100%	11 100%	3 27%	8 73%	-	-	-	-
6	Кафедра філософії	8 100%	8 100%	3 38%	5 62%	-	-	-	-
7	Кафедра психології	21 69%	14 86%	1 7%	11 79%	2 14%	7 71%	-	5 71%
8	Кафедра іноземних мов	23 39%	23 39%	-	9 39%	14 61%	-	-	-
9	Кафедра комп'ютерних наук	48 89%	46 69%	3 6,5%	38 83%	5 11%	2 100%	2 100%	-

Голова експертної комісії

10	Кафедра прикладної екології	20 80%	15 93%	2 13%	12 80%	1 7%	5 40%	-	2 40%
11	Кафедра журналістики та філології	22 90%	17 88%	2 12%	13 76%	2 12%	5 100%	-	5 100%
12	Кафедра фізичного виховання	31 39%	29 41%	2 7%	10 35%	17 59%	2 7%	-	-
Разом		219 80,0%	198 80,8%	21 9,8%	132 69,0%	45 23,4%	21 63,6%	2 100%	12 70,3

Експертна комісія перевірила книгу наказів з кадрових питань (особового складу) та основної діяльності, оригінали трудових книжок, дипломи про вищу освіту, атестати доцентів, професорів, дипломи кандидатів наук, докторів наук та свідоцтва про підвищення кваліфікації. Принципових зауважень немає.

Регулярно та своєчасно проводиться підвищення кваліфікації викладачів у відповідності зі складеними та затвердженими планами. За останні п'ять років усі викладачі кафедри підвищили свою кваліфікацію шляхом захисту кандидатських дисертацій, стажування в інших ЗВО, підприємствах, організаціях та проходження курсів підвищення кваліфікації у СумДУ.

Викладачі кафедри беруть активну участь у міжнародних, міжвузівських конференціях, семінарах, мають та налагоджують зв'язки з країнами близького та далекого зарубіжжя, публікують свої роботи у міжнародних виданнях. Усе це сприяє якісній підготовці студентів.

Підвищення наукової кваліфікації кадрового складу кафедри забезпечується наявністю в університеті докторантури та аспірантури.

Висновок

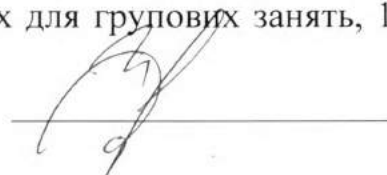
Проведений аналіз дозволяє зробити висновок про повну відповідність кадрового складу викладачів, які здійснюють підготовку бакалаврів з напрямку підготовки 6.030401 «Правознавство» акредитаційним вимогам.

6. Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу

Базовий навчальний заклад має на своєму балансі належно обладнані навчальні та навчально-лабораторні корпуси, 2 окремі бібліотечні корпуси, 9 власних гуртожитків, позаміський спортивно-оздоровчий центр, сучасний легкоатлетичний манеж, 2 басейни, спорткомплекс, лижну та водно-веслувальні бази, медико-санітарну частину та інші споруди спортивного, соціально-побутового та адміністративно-господарського призначення. Загальна площа, що використовується, становить 191319,6 м². Площа приміщень для занять студентів становить 35973,9 м².

Заняття здійснюються у 62 лекційних аудиторіях (від 40 до 192 посадкових місць), 180 аудиторіях для групових занять, 102 навчальних

Голова експертної комісії

лабораторіях, 81 класі комп'ютерного навчання, 32 спортивних та тренувальних залах, а також на 2 обладнаних стадіонах та 7 спортивних майданчиках. Площа приміщень для проведення навчальних занять та контрольних заходів на 1 особу фактичного контингенту студентів складає 3,1 кв.метрів.

Аудиторії та лабораторії університету обладнані аудіовізуальною апаратурою та необхідними технічними засобами навчання. Загальна кількість технічних засобів навчання у СумДУ становить 2 793 одиниці.

Усі приміщення, що залучені до освітнього процесу відповідають санітарним, протипожежним нормам (відповідні дозвільні документи контролюючих органів є у наявності).

Сумський державний університет має добре налагоджену соціально-побутову інфраструктуру. До послуг студентів та співробітників сучасні гуртожитки, комплекс громадського харчування, медичний пункт, спортивні комплекси (у тому числі плавальний басейн, спеціалізовані спортивні зали, веслувальна та лижна бази, стрілецький тир, обладнані стадіони та спортивні майданчики). Усі споруди університету відремонтовані та підтримуються у належному стані.

Матеріально-технічна база кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки укомплектована найсучаснішою обчислювальною технікою і забезпечує високий рівень освітнього процесу. Студенти користуються технікою у повному обсязі, необхідному для глибокого оволодіння інформаційними технологіями. Випускова кафедра постійно піклується про поліпшення інформаційного забезпечення навчального процесу. На кафедрі є кафедральна локальна комп'ютерна мережа, можливість виходу до глобальної мережі Internet, організовано поточне технічне та сервісне обслуговування обчислювальної техніки.

Висновок

Матеріально-технічна база, площа навчальних та службових приміщень, укомплектованість кафедри найсучаснішою обчислювальною технікою, забезпечує високий рівень освітнього процесу та відповідає державним вимогам акредитації.

7. Наукова діяльність та міжнародні зв'язки

Наукова діяльність кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки здійснюється на основі тісної взаємодії науково-педагогічних працівників кафедри та науково-дослідної лабораторії.

Протягом останніх років на кафедрі склалися наукові напрямки:

- «Елементи адміністративного та кримінального права в трудових та соціальних правовідносинах України» (номер державної реєстрації 0113U007517);

Голова експертної комісії

- «Діяльність органів публічної влади щодо забезпечення стабільності та безпеки суспільства» (номер державної реєстрації 0114U001904);

- «Удосконалення системи правоохоронних органів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки України» (номер державної реєстрації 0116U006814 – конкурс МОН України для молодих вчених).

Співробітники кафедри постійно приймають участь в написанні міжнародних та бюджетних проектів, серед здобутків яких є виграні 2 гранти, що фінансуються за рахунок Active Citizens Ukraine за підтримки British Council Ukraine:

- проект «Правове виховання учнів старших класів» (виконавці викладачі кафедри Резнік О.М., Руденко Л.Д., та аспірант Уткіна М.С.);

- проект «Підвищення юридичної обізнаності мешканців Сумського району з фахівцями СумДУ» (виконавці викладачі кафедри Резнік О.М., Руденко Л.Д., Кисельова О.І, докторантка Кобзева Т.А., аспірант Уткіна М.С., студенти Пронський Е., Сітало Ю).

та 3 проекти перебувають на розгляді (2 проекти – USAID та 1 проект – міжнародна організація IREX).

На кафедрі адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки в 2017 році виконувалась 1 НДР, що фінансуються за рахунок держбюджету (загальний фонд). Ця держбюджетна НДР виконується молодими науковцями за темою: «Удосконалення системи правоохоронних органів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки України» обсяг фінансування – 300 тис. грн. в рік (всього сума проекту 600 тис. грн., конкурс держбюджетної НДР для молодих науковців).

Перелік виконавців

1. Резнік Олег Миколайович - керівник НДР, с.н.с., кандидат юридичних наук Сумський державний університет.

2. Клочко Альона Миколаївна - відповідальний виконавець, с.н.с., кандидат юридичних наук, доцент Сумський державний університет.

3. Леус Дарья Володимирівна – м.н.с., кандидат економічних наук Сумський державний університет.

4. Кобзева Тетяна Анатоліївна – виконавець по договору, докторант, кандидат юридичних наук, доцент Сумський державний університет.

5. Батраченко Олег Вікторович - виконавець по договору, здобувач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумський державний університет.

6. Андрійченко Надія Сергіївна – фахівець, аспірант кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумський державний університет (до 30.02.2017 – студент, з 01.03 по 30.06 – викладач-стажист, з 01.10.2017 - аспірант).

7. Чешко Анатолій Анатолійович - фахівець, аспірант кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумський державний університет.

Голова експертної комісії

8. Стеблянка Аліна Вікторівна – студент навчально-наукового інституту права Сумського державного університету.

9. Овчаренко Наталія Володимирівна - студент навчально-наукового інституту права Сумського державного університету.

10. Малус Ангеліна Ігорівна - студент навчально-наукового інституту права Сумського державного університету.

В 2017 році викладачами кафедри було направлено 2 проекти НДР для участі в конкурсі Міністерства освіти і науки, що фінансується за рахунок коштів Державного бюджету України. Їх виконання розпочалося з січня 2018 року. Обидва проекти отримали високі бали та будуть профінансовані протягом 2018-2020 років на суму близько 2 млн.грн. (загальна сума фінансування в 2018 році становить 600 тис. грн.)

На кафедрі досить велику увагу приділяють науковій роботі зі студентами. Студенти залучаються до роботи над розробкою наукових напрямків кафедри, беруть участь у виконанні планових НДР в теоретичних дослідженнях.

Сумський державний університет системно підходить до питання інтеграції у європейський та світовий науково-освітній простір, що реалізується, зокрема, через співробітництво із зарубіжними університетами, асоціаціями, фондами та установами. Станом на 31.12.2017 р. СумДУ має відповідно оформлену довгострокову міжнародну співпрацю із 227 партнерами за кордоном (з них 25 – в ТОП 500 рейтингу QS, 36 - в ТОП 1000 рейтингу Webometrics) у 48 країнах світу. Співробітництво реалізується в рамках 269 угод різного типу.

За результатами 2017 року 93 викладача (7,1 % від загального штату) брали участь у програмах міжнародної академічної мобільності (у 2016 р. - 92 особи), кількість виїздів – 115 (у 2016 р. - 125).

Завдяки успішній роботі університету за грантовими проектами ЄС (програми ТЕМПІУС, Еразмус+), ALIGN «Досягнення та регулювання балансу між освітніми програмами та кваліфікаційними рамками» та QUAERE «Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на основі європейських стандартів та рекомендацій», дозволяє СумДУ розбудовувати власну внутрішню систему забезпечення якості, модернізувати освітні програми, посилювати основні складові студенто-центрованого навчання тощо. Все це призвело до зростання до 18,5 млн. грн. обсягів фінансування за міжнародними грантами та здобуття низки проектів за потужними грантовими програмами Еразмус+, міжурядовими проектами тощо. Залучення фінансування понад 120 організацій.

Однією із форм міжнародної інтеграції університету є членство у провідних академічних організаціях, що є важливим показником інтернаціоналізації та міжнародного визнання. Сумський державний університет є членом 22 найбільш авторитетних академічних асоціацій та спільнот світу.

Голова експертної комісії

В Навчально-науковому інституті права Сумського державного університету функціонує юридична клініка, де під керівництвом викладачів-кураторів працюють студенти-консультанти, які надають теоретичну та практичну допомогу соціально незахищеним верствам населення у справах, що знаходяться у провадженні.

Значну увагу колектив кафедри приділяє науковій роботі зі студентами. Студенти залучаються до роботи над розробкою наукових напрямків кафедри, беруть участь у виконанні планових НДР при проведенні теоретичних досліджень.

На кафедрі діє науковий гурток «Актуальні проблеми адміністративного права», в якому вивчаються актуальні питання адміністративного права.

Викладачі та аспіранти кафедри регулярно беруть активну участь у роботі і щорічно виступають з доповідями на науково-теоретичних та науково-практичних, всеукраїнських та міжнародних конференціях:

- Міжнародна науково-практична конференція «Діяльність органів публічної влади щодо забезпечення стабільності та безпеки суспільства», Суми, 2015 р.;

- Міжнародна науково-практична конференція «Правові засади функціонування публічної влади щодо забезпечення інтелектуального розвитку та безпеки суспільства», Суми, 2016 р.;

- Міжнародна науково-практична конференція «Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів», Суми, 2017 р. та інші.

Викладачі приймають участь у міжнародних науково-практичних конференціях і публікують результати своїх наукових досліджень у міжнародних журналах.

За останні п'ять років на кафедрі адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки викладачами видано 13 публікацій у різних закордонних періодичних виданнях, які включені до наукометричної бази Scopus або наукометричної бази Web of Science. Так, деякі з них, в журналах Scopus :

2013 рік

- Резник О.Н. Налоговые правоохранительные органы США и Украины: опыт организационного построения и правового регулирования / О.Н. Резник // Криминологический журнал Байкальского государственного университета экономики и права. – 2013. – № 1. – С. 114–118.

2015 рік

- Куліш А.М. The particularities of counteraction of hidden advertising of narcotic drugs / А.М. Куліш, М.М. Бурбика, О.М. Резнік, А.В. Солонар // Криминологический журнал Байкальского государственного университета экономики и права. — 2015. — Т. 9, № 2. — С. 334–342.

- Резнік О.М. Забезпечення економічної безпеки держави на прикладі податкової сфери: агентно-орієнтований і суб'єктно-правовий підходи /

Голова експертної комісії

О.М. Резнік, Г.М. Шевченко // Актуальні проблеми економіки: Науковий журнал. - № 6 (168). – 2015. – С. 167-170.

2016 рік

- Логвиненко Н.И. Легализация средств, полученных преступным путем, в сфере банковской деятельности / Н.И. Логвиненко, Т.А. Кобзева, Е.И. Киселева, А.Н. Клочко // Криминологический журнал Байкальского государственного университета экономики и права. — 2016. — Т. 10, № 1. — С. 194–204.

2017 рік

- Burbyka M. Separate aspects of legal regulation of women's labour rights / Mykhailo Burbyka, Alyona Klochko, Mykola Logvinenko, Kateryna Gorbachova // International Journal of Law and Management, Vol. 59 Issue: 2, 2017, pp.271-283.

- Reznik O. M. International Aspect of Legal Regulation of Corruption Offences Commission on the Example of Law Enforcement Agencies and Banking System of Ukraine / Oleg M. Reznik, Alyona M. Klochko, Vladimir V. Pakhomov, Olga O. Kosytsia // Journal of Advanced Research in Law and Economics, [S.l.], v. 8, n. 1, (2017) p. 169-177.

Та в журналах Web of Science :

2017 рік

- Harust Y. Efficiency of the Intravenous Laser Therapy in Metabolic Disorders Correction / Y. Harust, O. Melekhovets1, Y. Smiiianov1, L. Rudenko1, D. Zhaldak1, J. Melekhov // Acta Balneol, TOM LIX,2017. – Nr 1(147) . – С.16-21.

- Rudenko L., Derevyanko B., Zozulia Y., Money assets of internally displaced persons as financial resources of commercial banks / L. Rudenko, B. Derevyanko, Y. Zozulia // Banks and Bank Systems, 2017, vol. 4, pp. 139-146.

У 2017 році 6 викладачів кафедри пройшли підвищення кваліфікації відповідного міжнародного рівня акредитації з отримання відповідних сертифікатів. Це Гаруст Ю.В., Резнік О.М., Кисельова О.І., Логвиненко М.І., Шлапко Т.В., Руденко Л.Д.

Вчені кафедри Куліш А.М., Гаруст Ю.В., Резнік О.М., Логвиненко М.І. та Кобзева Т.А. приймають участь у роботі спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій, працюють в редколегіях журналів «Вісник Сумського державного університету» та «Правові горизонти». Всі викладачі кафедри мають наукові публікації у фахових вітчизняних виданнях.

Викладачами кафедри встановлені тісні наукові зв'язки з науковцями різних вищих навчальних закладів та інститутів: співробітництво з Факультетом Права та Управління (the Faculty of Law and Administration) Університету Марії Складовської-Кюрі (м. Люблін, Польща), Академії Козмінського (м. Варшава, Польща), Мішкольським університетом (Угорська Республіка), Міжнародним інститутом підприємництва та права (Чехія), Університетом Александра Моїссі, Барановічським державним університетом,

Голова експертної комісії

Казахським національним педагогічним університетом ім. Абая, Університетом Вісмара: Університетом прикладних наук: технологій, бізнесу та дизайну, Південно-Західним державним університетом, Ізмірським університетом, Варненським Університетом (Республіка Болгарія), Університетом Фоджа, Варшавським університетом, Пан-Європейським університетом, Університетом Лоранда Єтвоща, Інститутом історії імені Ніколає Йорги, Бухарестським університетом, Університеомт Аконкагуа, Київським університетом права НАН України, Криворізьким національним університетом.

Висновок

Сумський державний університет та кафедра адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки має розгалужені зв'язки з зарубіжними університетами та установами.

Наукова робота кафедри забезпечує зростання наукового потенціалу та відповідає вимогам акредитації.

8. Якість підготовки випускників

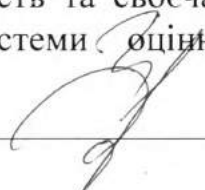
8.1. Показники успішності

Функціонування внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності в Сумському державному університеті базується на засадах Закону України «Про вищу освіту» та відповідає основним цілям і завданням, зазначеним у Статуті та Концептуальних засадах діяльності університету, стратегії розвитку на 2010-2020 роки. Філософія оцінювання у СумДУ передбачає комплексну безперервну системну та гнучку оцінку навчальних та інших досягнень студентів та викладачів у призмі компетентнісного підходу.

Комплексна оцінка результатів діяльності студента складається з оцінювання сукупності всіх його досягнень у навчальній та позанавчальній діяльності. Система контролю якості підготовки здобувачів вищої освіти напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» в рамках освітньої програми є багаторівневою та включає систему поточного і підсумкового контролю. Точність проведення процедур оцінювання студентів встановлюється шляхом систематичних адміністративних перевірок на рівні кафедри, деканату та ректорату. Результати проведених процедур оцінювання студентів та їх перевірок регулярно розглядаються та аналізуються на засіданнях кафедри, раді факультету, раді з якості та Вченій раді університету.

Основними принципами та критеріями оцінювання знань студентів є: систематичність та системність, плановість та своєчасність, відкритість та прозорість, гнучкість і варіативність системи оцінювання, об'єктивність,

Голова експертної комісії

толерантність і тактовність, єдність вимог при оцінюванні групи студентів, розвиваючий характер, використання єдиних стандартів, диференційований підхід та індивідуалізація відповідно до різних рівнів підготовки, кореляція оцінки результатів навчання студента в університеті з оцінкою випускників та роботодавців рівня сформованості компетентностей.

Система забезпечення якості вищої освіти в СумДУ включає в себе бенчмаркінг кращих освітніх практик, розробку критеріїв, показників якості та засобів оцінювання для кожної стадії навчального процесу, проведення SWOT-аналізу освітньої діяльності з розробкою завдань та пріоритетів для її поліпшення.

Освітня діяльність Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету з підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» здійснюється у повній відповідності з навчальним планом. Аналіз контролю знань за результатами екзаменаційних сесій свідчить, що студентам надається достатній рівень теоретичних знань і практичних навичок згідно дисциплін навчального плану.

Експертна комісія розглянула документацію за результатами екзаменаційної та зазначає, що студентами виконано навчальні плани курсу дисциплін, що вивчалися (середній бал успішності складає 3,7, якісна успішність – 54,7%, абсолютна успішність – 100%. Якісна успішність по захисту курсових робіт - 55%).

Результати екзаменаційної сесії студентів 4 курсу:

- абсолютна успішність – 100%;
- якісна успішність – 52%;
- середній бал – 3,6.

Результати літньої екзаменаційної сесії студентів 3 курсу:

- абсолютна успішність – 100%;
- якісна успішність – 57,3%;
- середній бал – 3,7.

Протягом семестру постійно здійснюється контроль: за виконанням розкладу занять; за проведенням лекційних та семінарських занять, підсумкових контролів з усіх навчальних дисциплін; за відвідуванням студентами лекційних та семінарських занять; за організацією самостійної роботи студентами. Проводиться контроль успішності та поведінки студентів.

Одним із елементів системи забезпечення якості освітньої діяльності є проведення ККР. Аналіз результатів виконання ККР з відповідних дисциплін навчального плану бакалаврів напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» свідчить про належний рівень знань студентів.

Під час проведення самоаналізу студенти 4 курсу виконували комплексні контрольні роботи з навчальних дисциплін: іноземна мова, філософія, історія української культури, цивільне право, кримінальне право, адміністративне право згідно затвердженого графіку.

Голова експертної комісії

Для перевірки були використані пакети комплексних контрольних робіт, підготовлені науково-педагогічним складом кафедри, розглянуті та затверджені на засіданні кафедри, зміст яких відповідає навчальним програмам обраних дисциплін.

Виконання комплексних контрольних робіт оцінювалося відповідно розроблених критеріїв за 100-бальною шкалою.

Оцінка «відмінно» ставилася за повну, теоретично вірну, логічно струнку і достатньо обґрунтовану відповідь студента.

Оцінка «добре» – обґрунтована відповідь, яка показує розуміння теоретичного матеріалу студентом, його володіння навичками та вміннями самостійної навчально-пізнавальної діяльності водночас із проявленням реконструктивного рівня засвоєння знань та із допущенням деяких неістотних неточностей.

Оцінка «задовільно» виставлялася за знання, що мають фрагментарний характер, та за відтворення певної суми знань без усвідомлення їх глибини, системності, узагальненості.

Оцінка «незадовільно» ставилася за невірну відповідь, що не відповідає змістові вивченого матеріалу предмету і свідчить про повне незрозуміння його основних положень.

Студенти ґрунтовно опанували програмний матеріал, доказом чого є їх змістовні відповіді.

Результати перевірки характеризуються наступними даними:

А) з циклу гуманітарних та соціально-економічних дисциплін:

- абсолютна успішність – 100%;
- якісна успішність – 59 %;
- середній бал – 3,8.

Б) цикл природничо-наукових (фундаментальних) дисциплін навчальним планом не передбачений.

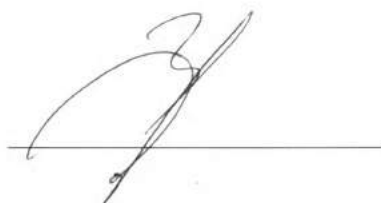
В) з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки

- абсолютна успішність – 100%;
- якісна успішність – 61 %;
- середній бал – 3,7.

Висновок

Аналіз результатів виконання ККР з дисциплін гуманітарної і соціально-економічної підготовки та професійної підготовки свідчить, що якість підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» відповідає вимогам акредитації.

Голова експертної комісії

Таблиця 8.1 – Результати виконання комплексних контрольних робіт бакалаврам напрямку підготовки 6.030401 Правознавство у Сумському державному університеті

№	Дисципліна	Група	Кількість студентів	Виконували ККР		Одержали оцінки при самоаналізі								Абсолютна успішність, %	Якість навчання, %	Середній бал
				Кількість	%	5		4		3		2				
						К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%			
Цикл загальної підготовки дисципліни гуманітарної і соціально-економічної підготовки																
1	Іноземна мова	П-41,42	39	38	97	5	13	17	43	16	41	-	-	100	56	3,7
2	Філософія	П-41,43	34	34	100	4	12	18	53	12	35	-	-	100	65	3,8
3	Історія української культури	Ю-41,42	55	52	95	9	17	22	40	21	38	-	-	100	57	3,8
Всього за циклом														100	59	3,8
дисципліни природничо-наукової підготовки																
1	Навчальним планом не передбачено															
Всього за циклом																
Цикл професійної підготовки																
1	Цивільне право	Ю-43,44	39	38	97	7	18	19	49	12	30	-	-	100	67	3,9
2	Кримінальне право	Ю-41,44	42	40	95	5	12	21	50	14	33	-	-	100	62	3,8
3	Адміністративне право	Ю-42,43	52	49	94	10	22	15	33	18	39	-	-	100	55	3,3
Всього за циклом														100	61	3,7

Голова експертної комісії
д.ю.н., професор

Експерт
д.ю.н., професор

Ректор
Сумського державного університету

Голова експертної комісії

В. І. Курило

Д. П. Калянов

А.В.Васильєв

8.2. Якість виконання курсових робіт

В ході акредитаційної експертизи вибірково були перевірені курсові роботи бакалаврів.

Представлені матеріали курсових робіт показали високий рівень організаційно-методичного забезпечення даного виду робіт, актуальну і практичну їх спрямованість.

Комісія проаналізувала якість виконання курсових робіт з дисципліни трудове право, які виконувалися на 4 курсі та цивільне право, які виконувалися на 3 курсі.

Виконання курсової роботи дає можливість поглибити теоретичні знання з навчальної дисципліни та осмислити суть методичних порад і їх практичну значимість.

Результати виконання курсових робіт

Курс	Чисельність студентів, осіб	Писали курсові роботи		З них одержали оцінки								Абсолютна успішність, %	Якісна успішність, %	Середній бал
		осіб	%	«5»		«4»		«3»		«2»				
				осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Курсова робота з дисципліни «Цивільне право»														
III	59	59	100	12	20	19	32	28	48	-	-	100	52	3,7
Курсова робота з дисципліни «Трудове право»														
IV	94	94	100	12	13	42	45	40	42	-	-	100	58	3,7
Разом	153	153	100	24	16,5	61	38,5	68	45	-	-	100	55	3,7

При перевірці експертною комісією було оцінено 6 (10,1% від загальної кількості) курсових робіт з дисципліни цивільне право студентів 3 курсу (Божко Є., Дегтяр Р., Кондєєв Є., Москаленко В., Полулях О., Проценко В.) та 8 (9 % від загальної кількості) курсових робіт з дисципліни трудове право студентів 4 курсу (Сітало Ю., Мельник І., Пронський Е., Рассохіна А., Руденко О., Сіваєва Ю., Шевченко Д., Шibaєва Д.). За результатами захисту курсових робіт середній бал складає 3,7. За результатами експертної перевірки – 3,8 з дисципліни цивільне право і 3,7 з дисципліни трудове право. Розбіжність між результатами захисту курсових робіт і експертними оцінками відсутня. Аналіз тематики курсових робіт свідчить про її актуальність. Студенти опрацювали наукову літературу, законодавчі та нормативно-правові документи, послідовно та логічно розкрили проблеми, обґрунтували висновки та пропозиції. Зміст виконаних робіт показує, що студенти засвоїли теоретичний матеріал, вміють його застосовувати для вирішення практичних завдань спеціальності.

Голова експертної комісії

Висновок

В цілому якість курсових робіт відповідає вимогам щодо їх виконання. Розбіжність між оцінками, виставлені при захисті, і оцінками експертів відсутня, що свідчить про високий рівень вимог до підготовки курсових робіт з боку викладачів.

8.3. Якість звітів про практику

Після 2 курсу згідно з навчальним планом для студентів проводиться навчальна практика. Навчальна практика продовжується 3 тижні і має за мету закріплення та розширення теоретичних знань.

На 3 курсі в 5 та 6 семестрі студенти проходять практику зі спеціальності протягом 6 тижнів.

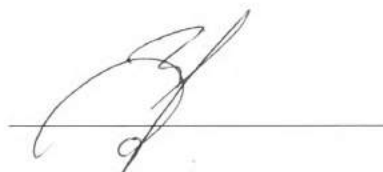
Завданням навчальної та виробничої практики є систематизація, закріплення і розширення теоретичних знань, отриманих у процесі навчання, та їх практичне використання при вирішенні конкретних наукових, економіко-соціальних і виробничих питань у певній галузі професійної діяльності; розвиток навичок самостійної роботи, оволодіння методикою дослідження та експериментування, використання сучасних інформаційних технологій у процесі розв'язання задач, які передбачені завданнями програми; визначення відповідності рівня підготовки випускника, його готовності та спроможності до самостійної роботи в умовах ринкової економіки, сучасного виробництва, прогресу науки, техніки та культури.

Відпрацьована система баз практики, з якими укладено довгострокові договори. Так, навчальна та виробнича практика організовується у структурних підрозділах Територіального управління державної судової адміністрації, Апеляційному суді Сумської області, Господарському суді Сумської області, Сумському окружному адміністративному суді, судах загальної юрисдикції, структурних підрозділах Головного територіального управління юстиції у Сумській області, органах місцевого самоврядування, юридичних відділах державних та приватних підприємств, установ, організацій, ТОВ «Сумитеплоенерго» та в юридичній клініці Сумського державного університету.

Основним організаційно-методичним документом, що регламентує діяльність студентів і керівників практики, є Програма практики.

Після закінчення терміну проходження навчальної практики студенти подають до кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки звіт у письмовому вигляді, підписаний та оцінений безпосередньо керівником від бази практики, в якому відображається зміст всієї роботи, яка проводилася з ним під час практики, як виконувалася програма, висновки про те, якою мірою вона допомогла закріпленню та поглибленню теоретичних знань.

Голова експертної комісії

Результати проходження навчальної та виробничої практики студентів напряму підготовки 6.030401 «Правознавство»

Курс	Чисельність студентів, осіб	Практику проходили		З них одержали оцінки								Абсолютна успішність, %	Якісна успішність, %	Середній бал
		осіб	%	«5»		«4»		«3»		«2»				
				осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Навчальна практика														
III	59	59	100	24	41	23	40	12	19	-	-	100	81	4,2
Виробнича практика														
IV	94	94	100	33	35	15	16	46	49	-	-	100	51	3,9
Разом	153	153	100	57	38	38	28	58	34	-	-	100	66	4,0

При перевірці експертною комісією було оцінено 3 (5,1% від загальної кількості) звіти з навчальної практики студентів 3 курсу (Дегтяр Р., Тимошенко О., Терещенко Т.) та 11 (11,7 % від загальної кількості) звітів з виробничої практики студентів 4 курсу (Биряк Л., Мельник І., Пронський Е., Чайка Т., Чемодурова К., Шишняк А., Безверха А., Рассохіна А., Руденко О., Сіваєва Ю., Шибяєва Д.) . За результатами захисту звітів з навчальної та виробничої практики середній бал складає 4,0. За результатами оцінки експертів середній бал звітів з навчальної та виробничої практики складає 4,1.

Висновок:

Аналіз звітної документації показав, що практична підготовка студентів здійснюється відповідно до вимог нормативних документів. З усіх видів практики у наявності затверджені належним чином Програми практики. З базами практики укладені довгострокові договори.

В цілому зміст звітів із практики та результати їх захисту свідчать про відповідність програмам практики та навчальному плану напряму підготовки 6.030401 «Правознавство». Розбіжність між оцінками, виставлені при захисті, і оцінками експертів, відсутня, що свідчить про високий рівень вимог до підготовки звітів.

8.4. Якість атестації студентів

Атестація студентів напряму підготовки 6.030401 «Правознавство» проводиться згідно Положення про створення та організацію роботи екзаменаційних комісій Сумського державного університету, затвердженого наказом ректора від 03.03.2017 року № 0125-І. Голова екзаменаційної комісії призначається наказом Міністерства освіти і науки України за пропозицією Сумського державного університету.

Голова експертної комісії

Завданням екзаменаційної комісії є комплексна перевірка й оцінка теоретичної та практичної фахової підготовки здобувачів вищої освіти, прийняття рішення про присвоєння випускникам кваліфікації бакалавра права та видачі документа про вищу освіту, надання пропозицій щодо подальшого поліпшення якості підготовки здобувачів вищої освіти.

Навчальним планом за напрямом підготовки «Правознавство» передбачено складання комплексного екзамену з теорії держави та права, цивільного та сімейного права, трудового права та господарського права. З усіх навчальних дисциплін, що виносяться на атестацію, в наявності Програма комплексного екзамену, яка розроблена випусковою кафедрою, розглянута та затверджена на засіданні ради із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (протокол від 24.11.2016 року № 2). Програми екзаменів щорічно обговорюються та перезатверджуються.

Експертна комісія переглянула результати атестації здобувачів вищої освіти за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» у 2017 році і встановила, що якісна успішність на денній формі навчання становить 61%, середній бал – 3,8. Розклад проведення атестації здобувачів вищої освіти затверджений за місяць до початку атестації. Протоколи засідань екзаменаційної комісії та звіт голови комісії оформлені належним чином.

Висновок:

Експертна комісія констатує, що система формування екзаменаційної комісії для складання атестаційних екзаменів відповідає нормативним документам. У наявності Програма комплексного екзамену для атестації здобувачів вищої освіти, затверджена у належному порядку. Результати екзаменів свідчать про високий рівень фахової підготовки студентів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» і відповідають акредитаційним вимогам.

9. Інформація про наявність критеріїв оцінювання знань і вмінь студентів

В Навчально-науковому інституті права при організації освітнього процесу застосовується поточний та підсумковий контроль успішності, форми якого визначаються програмами навчальних дисциплін, що містять чіткі критерії оцінювання усіх видів навчальної роботи.

Поточний контроль знань є органічною частиною всього освітнього процесу і слугує засобом виявлення ступеня сприйняття (засвоєння) навчального матеріалу. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять, метою якого є забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти у процесі навчання, перевірка готовності здобувачів вищої освіти до виконання наступних навчальних завдань, а також підвищення навчальної мотивації.

Голова експертної комісії

Інформація, одержана під час поточного контролю успішності, використовується для коригування методів і засобів навчання, а також при організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Основними формами контролю знань студентів є контроль на лекції, на семінарських і практичних заняттях, у позааудиторний час, на консультаціях, підсумковий контроль.

1. Контроль на лекції проводиться як вибіркове усне опитування студентів або із застосуванням тестів за раніше викладеним матеріалом, особливо за розділами курсу, які необхідні для розуміння теми лекції, що читається, або ж для встановлення ступеня засвоєння матеріалу прочитаної лекції (проводиться зазвичай у кінці першої або на початку другої години лекції).

Поточний контроль на лекції покликаний привчити студентів до систематичного повторення пройденого матеріалу і підготовки до наступної лекції, встановити ступінь засвоєння теорії, виявити найбільш важкі для сприйняття студентів розділи з наступним роз'ясненням їх.

Поточний контроль на практичних і семінарських заняттях проводиться з метою перевірки готовності студентів до занять у таких формах:

1. Вибіркове усне опитування перед початком занять.
2. Фронтальне стандартизоване опитування за карточками, тестами протягом 5-10 хв.
3. Фронтальна перевірка виконання домашніх завдань.
4. Оцінка активності студента у процесі занять, внесення пропозицій, оригінальних рішень, уточнень і визначень, доповнень попередніх відповідей тощо.
5. Письмова (до 45 хв.) робота.
6. Колоквіум за розділами самостійного теоретичного курсу.

Головне завдання поточного контролю - допомогти студентам організувати свою роботу, навчитись самостійно, відповідально і систематично вивчати усі навчальні дисципліни. Результати поточного контролю враховуються під час проведення підсумкового контролю.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому рівні або на окремих його завершальних етапах. Підсумковий контроль включає в себе семестровий контроль та атестацію здобувачів вищої освіти.

Семестровий контроль успішності проводиться, як правило, у формі екзамену, заліку з конкретної навчальної дисципліни або окремої її завершеної частини у обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни, і у терміни, встановлені навчальним планом.

Атестація осіб здійснюється екзаменаційною комісією, порядок створення та роботи якої визначається відповідним положенням університету. Екзаменаційна комісія перевіряє науково-теоретичну та

практичну підготовку здобувачів вищої освіти, опрацьовує пропозиції щодо удосконалення якості організації освітнього процесу.

Академічні досягнення студентів визначаються за допомогою контрольних заходів, передбачених навчальним планом, з обов'язковим зарахуванням підсумкових оцінок за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), 100-бальною та ECTS.

Шкала оцінювання ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Рейтингова бальна шкала оцінювання
A	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	90-100
B	Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	82-89
C	В загальному правильна робота з певною кількістю помилок		74-81
D	Непогано, але з незначною кількістю недоліків	3 (задовільно)	64-73
E	Виконання задовольняє мінімальні критерії		60-63
FX	Можливе повторне складання	2	35-59
F	Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	(незадовільно)	0-34

Висновок:

Експертна комісія констатує, що в Навчально-науковому інституті права Сумського державного університету існують критерії оцінювання знань та вмінь студентів, що відповідають акредитаційним вимогам.

10. Перелік зауважень контролюючих органів та заходи по їх усуненню

Зауважень та приписів контролюючих органів, що здійснюють контроль за дотриманням ліцензійних умов, а також скарг юридичних і фізичних осіб щодо освітньої діяльності навчального закладу за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» з моменту останньої процедури акредитації *не було*.

При проходженні попередньої акредитаційної експертизи (у 2014 р.) експертною комісією МОН України були висловлені такі зауваження та пропозиції:

- Продовжити роботу з підготовки навчальних посібників та інших методичних матеріалів;

Голова експертної комісії

- Практикувати підготовку професорсько-викладацького складу з числа випускників університету з напрямку підготовки 6.030401 Правознавство шляхом навчання в аспірантурі для підвищення якості навчального процесу.

Ці зауваження були враховані:

- протягом 2016 та 2017 років було підготовлено більше 50 навчальних посібників та підручників, методичних вказівок та дистанційних курсів;

- з числа студентів-випускників інституту станом на 1 лютого 2018 року в аспірантурі за юридичною спеціальністю навчається 7 студентів-випускників.

Висновок.

Отримані під час акредитації зауваження прийняті до уваги, професорсько-викладацьким складом випускової кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки проведено роботу щодо їх усунення. Зауваження, які висунуті в результаті попередньої експертизи усунуті під час роботи комісії.

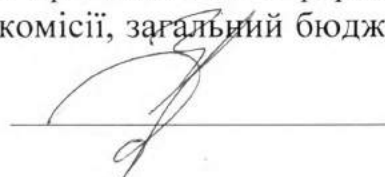
11. Відповіді на зауваження за результатами попередньої експертизи акредитаційних матеріалів.

Зауваження 1. У навчальних планах відсутня інформація про рівень освіти, на основі якого проводиться навчання.

Відповідь. Досить ґрунтовна інформація про рівень освіти, на основі якого проводиться навчання міститься у пояснювальній записці до навчального плану. Тому, що вказувати рівень освіти у навчальному плані було передбачено Наказом МОН України «Про затвердження форм документів з підготовки кадрів у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації» № 384 від 29.03.12 р., який втратив чинність згідно із Наказом МОН України № 209 від 03.03.14 р, а навчальний план був затверджений 31.08.2014 р. через півроку після втрати чинності цього Наказу. Враховуючи це, було прийняте рішення про розміщення інформації про рівень освіти, на основі якого проводиться навчання, саме у пояснювальній записці.

Щодо навчального плану 2018 року набору, відповідно до рекомендацій № 1/9-126 від 13 березня 2015 року «Щодо особливостей організації освітнього процесу та формування навчальних планів» навчальний план повинен містити відомості про галузь знань, спеціальність (напрямок підготовки) і спеціалізацію (за наявності), освітній або освітньо-науковий рівень, кваліфікацію, нормативний термін навчання, графік освітнього процесу, розділи теоретичної, практичної підготовки, блок обов'язкових навчальних дисциплін (навчальні курси, практики із вказаними кредитами ЄКТС і навчальними годинами), дані про кількість і форми семестрового контролю, атестації в екзаменаційній комісії, загальний бюджет навчального

Голова експертної комісії

часу за весь нормативний термін навчання та його поділ на аудиторний навчальний час та час, відведений на самостійну навчальну роботу, а також поділ бюджету аудиторного навчального часу за окремими формами занять з кожної навчальної дисципліни та за весь термін навчання загалом. Тобто інформація про рівень освіти, на основі якого проводиться навчання, не вимагається.

Зауваження 2. Загальна кількість годин за блоком 2.2.2 та 1.1 не відповідає кількості годин за дисциплінами.

Відповідь. Щодо невідповідності загальної кількості годин за блоком 2.2.2 та 1.1 кількості годин за дисциплінами зазначаємо:

блок 1.1 кількість кредитів 26, кількість годин 936, не враховані 288 годин на фізичну культуру, яка викладалася як позакредитна дисципліна;

блок 2.2.2 кількість кредитів 22, загальна кількість годин 792, що повністю співпадає із кількістю годин із урахуванням можливості вибору студентом однієї із запропонованих на семестр дисципліни.

Можливі варіанти вибору: Землеустрій – 72 години, Контроль за використанням і охороною земель. Вирішення земельних справ – 54 години, Правове регулювання управління земельними ресурсами – 54 години, Діяльність органів юстиції – 180 годин, Захист прав споживача – 144 години, Судова бухгалтерія – 144 години, Юридична конфліктологія – 144 години, що складає у сумі 792 години або Медичне право – 126 годин, Соціальна медицина і організація охорони здоров'я – 54 години, Конкурентне право і антимонопольне законодавство – 180 годин, Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності 144 години, Судова медицина і психіатрія – 144 години, Юридична служба на підприємстві – 144 години, що також складає у сумі **792** години.

Зауваження 3. У навчальному плані 2014 р. зведені дані по часу не відповідають графіку навчального процесу стосовно теоретичної та практичної підготовки для 3 курсу.

Відповідь. Щодо зведених даних по часу для 3 курсу плану набору 2014 року повідомляємо, що відповідно до п.3 Цикл практичної підготовки практика виробнича проводиться у 6,7 семестрах і складає 15 кредитів, що становить 10 тижнів (9 тижнів з яких припадає на 6 семестр, 1 тиждень на 7 семестр для захисту практики). Проходження студентами виробничої практики саме у вказаному обсязі підтверджується семестровими навчальними планами та відомостями про захист звітів із виробничої практики.

Голова експертної комісії

Зауваження 4. У навчальному плані 2017 р. загальна кількість годин за блоком 2.2.1 не відповідає кількості годин за дисциплінами.

Відповідь. У зауваженнях зазначено, що у навчальному плані 2018 року (2017 не надавався) загальна кількість годин за блоком 2.2.1 не відповідає кількості годин за дисциплінами. Слід пояснити, що до загальної кількості годин включена кількість годин із пункту 2.2 Вибіркові навчальні дисципліни, що складає 10 кредитів або 300 годин. Тобто 45 кредитів вибіркового професійних дисциплін або 1350 годин вказані із урахуванням вибіркового навчальних дисциплін та дисциплін кожного вибіркового блоку окремо (300 годин + 150 годин x 7 дисциплін=1350 годин).

Зауваження 5. Перспективний навчальний план не відповідає п.14 ст.1 ЗУ «Про вищу освіту».

Відповідь. Щодо невідповідності перспективного плану п. 14. ст. 1 Закону України «Про вищу освіту» зазначаємо, що загальний обсяг складає 240 кредитів, на рік 60 кредитів. Вибіркові дисципліни складають 15 кредитів загальної та 45 кредитів професійної підготовки, що у сумі становить 60 кредитів, тобто 25 % від загальної кількості, що повністю відповідає вимогам закону.

Зауваження 6. У викладача Артюх В.О. попереднє підвищення кваліфікації відбулося у 2012 році, при вимозі підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років.

Відповідь. При формуванні акредитаційної справи з напрямку підготовки 6.030401 Правознавство підготовки бакалавра в Таблиці 5.6.2 — Якісний склад науково-педагогічних працівників, які забезпечують навчальний процес з напрямку підготовки 6.030401 Правознавство було вказано, що кандидат філософських наук, доцент Артюх В'ячеслав Олексійович проходив підвищення кваліфікації в 2012 році.

Під час проходження акредитаційної експертизи було встановлено, що Артюх В'ячеслав Олексійович пройшов підвищення кваліфікації за програмою інноваційної педагогічної діяльності в Сумському державному педагогічному університеті ім. А.С.Макаренка з 06.10.2016 р. по 22.11.2016 р. та отримав посвідчення ПК 05408289/0160-16 від 23.12.2016 р.

Зауваження 7. Навести конкретизацію наукової та професійної активності для викладачів.

Відповідь. Конкретизація наукової та професійної активності для викладачів приведена таблиці (додаток 1).

Голова експертної комісії

Зауваження 8. Перевірити передплату фахових видань на 2018 рік.

Відповідь. Сумським державним університетом на 2018 рік передплачені такі видання з напряму підготовки 6.030401 Правознавство:

Фахові видання з юридичних наук :

- Вісник Верховного Суду України 2018
- Вісник Конституційного Суду України 2018
- Вісник кримінального судочинства 2018
- Держава і право 2018
- Інтелектуальна власність в Україні 2018
- Економіка. Фінанси. Право 2018
- Юридичний журнал «Право України» 2018
- Публічне право 2018
- Часопис Київського університету права 2018

Офіційні періодичні видання :

- Голос України 2018
- Урядовий кур'єр 2018
- Офіційний вісник Президента України 2018

Окрім того СумДУ є засновником наукового юридичного журналу «Правові горизонти», який є фаховим з юридичних наук та входить до науково-метричної бази «Index Copernicus»

Зауваження 9. З'ясувати фахову відповідність викладачів до дисциплін: Телиженко Л.В. – Історія мистецтв; Зякун А.І – Юридична психологія; Яхненко О.М. – Безпека життєдіяльності.

Відповідь. Зякун Алла Іванівна

кандидат історичних наук, доцент кафедри конституційного права, теорії та історії держави і права

Диплом про вищу освіту за спеціальністю: історія і методика виховної роботи 1994 рік. Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка.

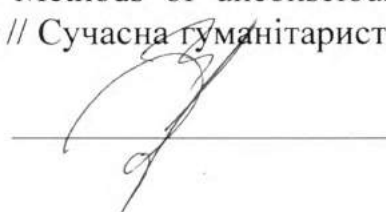
Підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації ІЗСПК 960204 за програмою з електронних засобів та дистанційних технологій навчання з курсів «Історія України» та «Юридична психологія»).

Стаття у фаховому журналі:

Зякун А. І., Дегтяр Р. О. Методологічні основи юридичної психології як науки // Правові горизонти / СумДУ. - Суми, 2017. - Вип. 6 (19) - С. 7-11.

Тези доповіді на конференції:

Ziakun Alla, Ponomareva Anna. Methods of unconscious influence and legislative level of its control in Ukraine // Сучасна гуманітаристика: зб. мат. III

Міжнародної науково-практичної конференції 13 жовтня 2017 р. – Переяслав-Хмельницький, 2017. - Вип.3. – С. 230-232.

Тези доповідей студентів під науковим керівництвом Зякун А.І.

Проценко В. О. Психологічний портрет злочинця: практика чи теорія для українських правоохоронців // Актуальні питання сучасної психології. 22-23 вересня 2017 р. м. Дніпро.- Херсон: Видавничий дім «Гільветика», 2017. - С. 48-51.

Запорожець О. Є. Неповнолітня злочинність: хвороба» достатку» чи «не достатку»? // Актуальні питання сучасної психології. 22-23 вересня 2017 р. м. Дніпро. - Херсон: Видавничий дім «Гільветика», 2017. - С.36-39.

Тимошенко О. О. Трудова діяльність ув'язнених у виправних закладах України та зарубіжний досвід // Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки у ХХ столітті: Матеріали міжнар. науково-практичної конф. м. Львів, 20-21 жовтня 2017 р. – Львів: Центр правничих ініціатив, 2017. - С. 40-43.

Підготовлено й акредитовано у 2017 р. дистанційний курс «Юридична психологія» для студентів СумДУ.

Теліженко Людмила Вікторівна

доктор філософських наук доцент кафедри конституційного права, теорії та історії держави і права

З 2007 р. є постійним учасником роботи Лабораторії постнекласичних методологій ЦГО НАН України.

У серпні 2010 року закінчила докторантуру Центру гуманітарної освіти НАН України зі спеціальності «Філософська антропологія, філософія культури».

У 2016 році пройшла підвищення кваліфікації тема: «Інновації у формуванні корпоративної та правової культури». Фото свідоцтва додається.

Постійно співпрацює з Київським центром театрального мистецтва ім. Леся Курбаса (дир. д. філос. н. Корнієнко Неля Мик.) на базі ЦГО НАН України (Лабораторія постнекласичних методологій, кер. д. філос. н. Кізіма В.В).

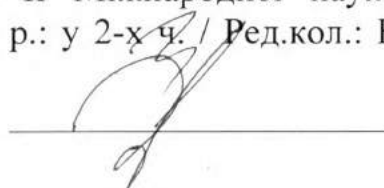
Статті у фахових журналах:

Теліженко Л.В. Постнекласичний аналіз антропологічного змісту практики мікромініатюри / Л.В. Теліженко, Є. Яненко // Світогляд - Філософія - Релігія. - Суми: СумДУ. - 2017. - Вип. 12. - С. 118-126

Телиженко Л. В. Целостность человека в постмодерне и в постнеклассике / Л. В. Телиженко // Totallogy-XXI. Постнекласичні дослідження. - К.: ЦГО НАН України. - 2009. – № 21.- С. 117 – 143

Тези доповідей на конференціях:

Теліженко Л.В. Фетишизація людської тілесності як явище культури / Л.В. Теліженко, В.О. Рудич // Особистість, суспільство, держава: проблеми минулого і сьогодення : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 18 квітня 2016 р.: у 2-х ч. / Ред.кол.: В.М. Власенко,

С.І. Дегтярьов, Р. Камберова та ін. — Суми : СумДУ, 2016. — Ч.1. — С. 135-138.

Теліженко Л.В. Тематика родинно-побутових пісень Слобожанщини XVII-XIX ст. (на прикладі Великописарівського району) / Л.В. Теліженко, А.В. Чернишова // Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Суми, 17 квітня 2015 р.: у 2-х ч./ Ред.кол.: В.М. Власенко, С.І. Дегтярьов, С.М. Король та ін. — Суми: СумДУ, 2015. — Ч.1. — С. 100-105.

Теліженко Л.В. Мікромініатюра на Сумщині / Л.В. Теліженко, Є.С. Яненко // Суспільно-політичні процеси на українських землях: історія, проблеми, перспективи: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Суми, 17 квітня 2015 р.: у 2-х ч./ Ред.кол.: В.М. Власенко С.І. Дегтярьов, С.М. Король та ін. — Суми: СумДУ, 2015. — Ч.1. — С. 105-110.

Теліженко Л.В. Містерії Стародавньої Греції: від мисленнєвої реальності до містичного споглядання ритуалу / Л.В. Теліженко // Актуальні питання історії, культурології та краєзнавства: Матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів та студентів(23-24 квітня 2007 р.). — Суми: СумДУ, 2007. — Вип.ІІ. — С. 112-120.

Теліженко Л.В. Філософія восточного искусства: средневековый Китай / М.В. Костина, Л.В. Теліженко // Матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів гуманітарного факультету : 18-29 квітня 2005 р. / Л.П. Валенкевич. — Суми : СумДУ, 2005. — Ч.1. — С. 23-26.

Навчально-методичні матеріали:

Теліженко, Л.В. Тестові завдання з курсу "Культурологія" : для студ. мех.-мат. факультету / Л.В. Теліженко. - Суми : СумДУ, 2005. - 50 с.

Теліженко Л. В. Програма та плани семінарських занять із дисципліни "Історія мистецтва" : для студ. юридичного фак-ту, фак-ту іноземної філології та соціальних комунікацій денної форми навчання / Л. В. Теліженко. — Суми : СумДУ, 2014. — 29 с.

Теліженко Л. В. Тестові завдання з дисципліни "Історія мистецтва" : для студ. Навч.-наук. ін-ту права та фак-ту іноземної філології та соціальних комунікацій денної форми навчання / Л. В. Теліженко. — Суми : СумДУ, 2017. — 52 с.

Підготовлено та акредитовано дистанційний курс «Історія мистецтва»
Брала участь у створенні історико-етнографічного музею СумДУ

Яхненко Олена Миколаївна,

асистент кафедри прикладної екології, кандидат технічних наук, пройшла підвищення кваліфікації в Інституті державного управління у сфері цивільного захисту обсягом 108 год. за темою: «Основні питання

Голова експертної комісії

забезпечення природно-техногенної безпеки населення і територій в Україні». Свідоцтво ІДУЦЗ 09511660 № 000007 від 13 грудня 2017 р.

Висновок.

Зауваження, які висунуті в результаті попередньої експертизи усунуті під час роботи комісії, усі підтверджуючі документи додаються у вигляді додатків.

12. Загальні висновки експертної комісії

Кафедра адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки СумДУ має достатній навчально-методичний та науковий потенціал, висококваліфікований професорсько-викладацький склад, що гарантує якісний рівень підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» Підготовка фахівців здійснюється з урахуванням особливостей регіону та на базі вивчення потреб підприємств та організацій у фахівцях цього напрямку.

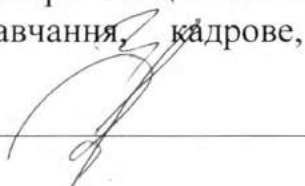
Освітній процес побудовано на базі оволодіння студентами широким колом дисциплін навчального плану. Усі дисципліни навчального плану мають відповідне навчально-методичне забезпечення, яке охоплює робочі програми та навчальні плани, лекційний матеріал, плани семінарських занять, підручники та необхідну кількість навчально-методичної літератури. Кафедра здійснює активну співпрацю зі всіма структурними підрозділами університету, які беруть участь у підготовці бакалаврів. Методичне забезпечення постійно оновлюється. До освітнього процесу включаються результати наукових досліджень кафедри та сучасні інформаційні технології.

Наукова та педагогічна кваліфікація кадрового складу кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки забезпечує освітній процес на рівні вимог нормативних документів Міністерства освіти і науки України. Викладачі, що забезпечують викладання лекційних годин фахових дисциплін, мають наукові ступені докторів або кандидатів наук. Постійно здійснюється оновлення педагогічного складу кафедри шляхом залучення до викладання молодих спеціалістів та аспірантів.

Наявні навчальні площі, комп'ютерна та оргтехніка, фонд і читальні зали бібліотеки, побутова база дозволяють забезпечити необхідні умови для проведення освітнього процесу та науково-методичної роботи на належному рівні, відповідно до вимог інструктивних і нормативних документів Міністерства освіти і науки України.

На підставі матеріалів, поданих на акредитацію Сумським державним університетом, та перевірки результатів діяльності на місці, експертна комісія дійшла висновку, що програма освітньої підготовки за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» бакалавра з ліцензованим обсягом 190 осіб денної та 145 осіб заочної форм навчання, кадрове, методичне та

Голова експертної комісії

матеріальне забезпечення в цілому відповідають встановленим вимогам до зазначеного рівня вищої освіти і можуть забезпечити державну гарантію якості освіти. Напрямок підготовки 6.030401 «Правознавство» може бути акредитований за зазначеним рівнем.

Вважаємо за необхідне висловити: зауваження та пропозиції, які не входять до складу обов'язкових і не впливають на рішення про акредитацію, але дозволяють поліпшити якість підготовки фахівців.

Рекомендувати керівництву Сумського державного університету звернути увагу на наступне:

- підвищити ефективність профорієнтаційної роботи з потенційними абітурієнтами, в тому числі з використанням сучасних інформаційних технологій, соціальних мереж;

- щороку оновлювати тематику курсових робіт, поглибивши дослідницьку спрямованість у назвах;

- активізувати участь у міжнародних освітніх проектах, зокрема, забезпечити участь викладачів кафедр інституту у підвищенні кваліфікації за кордоном з одержанням відповідних міжнародних сертифікатів;

- інтенсифікувати обміни та стажування бакалаврів, молодих вчених і провідних викладачів кафедр інституту у Європейських університетах в контексті Євроінтеграційних процесів та у відповідності до вимог Болонської хартії;

- активізувати наукову діяльність викладачів у виданнях, що входять у наукометричні бази.

На підставі вказаного вище експертна комісія МОН України зробила висновок про можливість акредитації напряму підготовки 6.030401 «Право (081 Право) ступеня бакалавр з ліцензованим обсягом 190 осіб денної та 145 осіб заочної форм навчання (335 осіб).

Голова експертної комісії

Д.Ю.Н., професор
(науковий ступінь, вчене звання, посада)

(підпис)

В. І. Курило
(прізвище, ім'я, по батькові)

Експерти:

Д.Ю.Н., професор
(науковий ступінь, вчене звання, посада)

(підпис)

Д.П. Калаєнов
(прізвище, ім'я, по батькові)

Дата " 04 " 03 2018 року

“З експертними висновками ознайомлений”

Ректор Сумського державного університету,
к.т.н., професор

А.В.Васильєв

Голова експертної комісії

**Дотримання нормативних вимог щодо якісних характеристик
підготовки бакалавра
за напрямом підготовки 6.030401 Правознавство у Сумському
державному університеті**

Якісні характеристики підготовки бакалавра			
Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу)	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4
1. Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти			
1.1. Виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, години, форми контролю, %	100	100	відповідає
1.2. Підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100	100	відповідає
1.3. Чисельність науково-педагогічних (педагогічних) працівників, що обслуговують спеціальність і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників, %	100	100	відповідає
2. Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше %			
2.1. Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки:			
2.1.1. Успішно виконанні контрольні завдання, %	90	100	+ 10
2.1.2. Якісно виконанні контрольні завдання (оцінки "5" і "4"), %	50	59	+ 9
2.2. Рівень знань студентів з природничо-наукової (фундаментальної) підготовки:			

Голова експертної комісії

1	2	3	4
2.2.1. Успішно виконанні контрольні завдання, %	90	навчальним планом не передбачено	
2.2.2. Якісно виконанні контрольні завдання (оцінки "5" і "4"), %	50		
2.3. Рівень знань студентів зі спеціальної (фахової) підготовки:			
2.3.1. Успішно виконанні контрольні завдання, %	90	100	+ 10
2.3.2. Якісно виконанні контрольні завдання (оцінки "5" і "4"), %	50	61	+ 11
3. Організація наукової роботи			
3.1. Наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів	-	-	-
3.1.2 Участь студентів у науковій роботі (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях; участь в наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	-	-	-

Голова експертної комісії
д.ю.н., професор

В.І. Курило

Експерт
д.ю.н., професор

Д.П.Калянов

Ректор
Сумського державного
університету

А.В.Васильєв

Голова експертної комісії

ЗВЕДЕНІ ВІДОМОСТІ
про дотримання ліцензійних умов у сфері вищої освіти

Порівняльна таблиця дотримання технологічних вимог щодо кадрового, матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності у сфері вищої освіти підготовки бакалавра за напрямом підготовки 6.030401 «Правознавство» (081 Право) у Сумському державному університеті

Найменування показника (нормативу)	Значення показника (нормативу) за першим (бакалаврським) рівнем	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1	2	3	4
КАДРОВІ ВИМОГИ			
щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти			
1. Наявність у закладі освіти підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти	+	+	відповідає
2. Наявність у складі підрозділу чи кафедри, відповідальних за підготовку здобувачів вищої освіти, тимчасової робочої групи (проектної групи) з науково-педагогічних працівників, на яку покладено відповідальність за підготовку здобувачів вищої освіти за певною спеціальністю	три особи, що мають науковий ступінь та/або вчене звання	чотири особи, що мають науковий ступінь та вчене звання, з них один доктор наук, доцент	відповідає
3. Наявність у керівника проектної групи (гаранта освітньої програми):			
1) наукового ступеня та/або вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю	+	+	відповідає
2) наукового ступеня та вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю	-	-	-
3) стажу науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як 10 років (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням стажу педагогічної роботи)	+	+	відповідає
4. Проведення лекцій з навчальних дисциплін науково-педагогічними (науковими) працівниками відповідної спеціальності за основним місцем роботи (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			

Голова експертної комісії

1	2	3	4
1) які мають науковий ступінь та/або вчене звання (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням педагогічних працівників, які мають вищу категорію)	50	100	+ 50
2) які мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора	10	17	+ 7
3) які мають науковий ступінь доктора наук та вчене звання	-	-	-
5. Проведення лекцій з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетентностей, науково-педагогічними (науковими) працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			
1) дослідницької, управлінської, інноваційної або творчої роботи за фахом	-	-	-
2) практичної роботи за фахом	10	42	+ 32
6. Проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, здійснення наукового керівництва курсовими, дипломними роботами (проектами), дисертаційними дослідженнями науково-педагогічними (науковими) працівниками, рівень наукової та професійної активності кожного з яких засвідчується виконанням за останні п'ять років не менше трьох умов, зазначених у пункті 5 приміток	не менше трьох умов підпунктів 1—16 пункту 5 приміток	не менше трьох умов підпунктів 1—16 пункту 5 приміток	відповідає
7. Наявність випускової кафедри із спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної або спорідненої науково-педагогічної спеціальності:			
1) з науковим ступенем доктора наук та вченим званням	-	-	-
2) з науковим ступенем та вченим званням	-	-	-
3) з науковим ступенем або вченим званням	+	+	відповідає
8. Наявність трудових договорів (контрактів) з усіма науково-педагогічними працівниками та/або наказів про прийняття їх на роботу	+	+	відповідає
<i>Примітки: п.5. У пункті 6 для визначення рівня наукової та професійної активності науково-педагогічного (наукового) працівника використовуються такі показники:</i>			
1) наявність наукової публікації у періодичному виданні, яке включено до наукометричних баз, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection, рекомендованих МОН;			
2) наявність наукових публікацій у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, та/або авторських свідоцтв, та/або патентів загальною кількістю п'ять досягнень;			
3) наявність виданого підручника чи навчального посібника, що рекомендований МОН, іншим центральним органом виконавчої влади або вченою радою закладу освіти, або монографії (у разі співавторства — з фіксованим власним внеском);			
4) наукове керівництво (консультування) здобувача, який одержав документ про присудження наукового ступеня;			
5) участь у міжнародному науковому проекті/залучення до міжнародної експертизи, наявність звання "суддя міжнародної категорії";			
6) проведення навчальних занять іноземною мовою (крім мовних навчальних дисциплін) в обсязі не менше 50 аудиторних годин на навчальний рік;			

Голова експертної комісії

1	2	3	4	
<p>7) робота у складі експертних рад з питань проведення експертизи дисертацій МОН або галузевих експертних рад Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, або Акредитаційної комісії, або їх експертних рад, або міжгалузевої експертної ради з вищої освіти Акредитаційної комісії, або трьох експертних комісій МОН/зазначеного Агентства, або Науково-методичної ради/науково-методичних комісій з вищої освіти МОН, або робочих груп з розроблення стандартів вищої освіти України;</p> <p>8) виконання функцій наукового керівника або відповідального виконавця наукової теми (проекту), або головного редактора/члена редакційної колегії наукового видання, включеного до переліку наукових фахових видань України, або іноземного рецензованого наукового видання;</p> <p>9) керівництво студентом, який зайняв призове місце, або робота у складі організаційного комітету/журі/апеляційної комісії Міжнародної студентської олімпіади/II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт)/III—IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових навчальних предметів/II—III етапу Всеукраїнських конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт учнів — членів Малої академії наук; керівництво студентом, який став призером Олімпійських, Параолімпійських ігор, Всесвітньої та Всеукраїнської Універсиади, чемпіонату світу, Європи, Європейських ігор, етапів Кубка світу та Європи, чемпіонату України; виконання обов'язків головного секретаря, головного судді, судді міжнародних та всеукраїнських змагань; керівництво спортивною делегацією; робота у складі організаційного комітету, суддівського корпусу;</p> <p>10) організаційна робота у закладах освіти на посадах керівника (заступника керівника) закладу освіти/факультету/відділення (наукової установи)/ інституту/філії/кафедри або іншого відповідального за підготовку здобувачів вищої освіти підрозділу/відділу (наукової установи)/навчально-методичного управління (відділу)/лабораторії/іншого навчально-наукового (інноваційного) структурного підрозділу/вченого секретаря закладу освіти (факультету, інституту)/відповідального секретаря приймальної комісії та його заступника;</p> <p>11) участь в атестації наукових кадрів як офіційного опонента або члена спеціалізованої вченої ради;</p> <p>12) присудження наукового ступеня доктора наук або присвоєння вченого звання професора.</p> <p>13) наявність авторських свідоцтв та/або патентів загальною кількістю два досягнення;</p> <p>14) наявність виданих навчально-методичних посібників/посібників для самостійної роботи студентів та дистанційного навчання/конспектів лекцій/практикумів/методичних вказівок/рекомендацій загальною кількістю три найменування;</p> <p>15) присудження наукового ступеня доктора філософії або присвоєння вченого звання доцента, або отримання документа про другу вищу освіту;</p> <p>16) керівництво студентом, який зайняв призове місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт), або робота у складі організаційного комітету/журі Всеукраїнської студентської олімпіади (Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт), або керівництво постійно діючим студентським науковим гуртком/проблемною групою, або виконання обов'язків куратора групи; керівництво студентом, який брав участь в Олімпійських, Параолімпійських іграх, Всесвітній та Всеукраїнській Універсиаді, чемпіонаті світу, Європи, Європейських іграх, етапах Кубка світу та Європи, чемпіонаті України; виконання обов'язків тренера, помічника тренера національної збірної команди України з видів спорту</p>				
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ щодо матеріально-технічного забезпечення				
1	Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв.	2,4	3,1	+0,7

Голова експертної комісії

	1	2	3	4
	метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)			
2	Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	61	+31
3	Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
	1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	відповідає
	2) пунктів харчування	+	+	відповідає
	3) актового чи концертного залу	+	+	відповідає
	4) спортивного залу	+	+	відповідає
	5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	відповідає
	6) медичного пункту	+	+	відповідає
4	Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	70	100	+30
5	Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	відповідає
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ				
щодо навчально-методичного забезпечення				
1	Наявність опису освітньої програми	+	+	відповідає
2	Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	відповідає
3	Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
4	Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
5	Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	відповідає
6	Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	відповідає
7	Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	відповідає
ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ				
щодо інформаційного забезпечення освітньої				
1	Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як чотири найменування	8	+ 4
2	Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	відповідає

Голова експертної комісії _____

	1	2	3	4
3	Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/ видавнича/атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)	+	+	відповідає
4	Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	50	97	+ 47

Голова експертної комісії
д.ю.н., професор

В.І.Курило

Експерт
д.ю.н., професор

Д.П. Калянов

Ректор Сумського державного університету

А.В. Васильєв

Голова експертної комісії

